THE TEMPEST

William Shakespeare

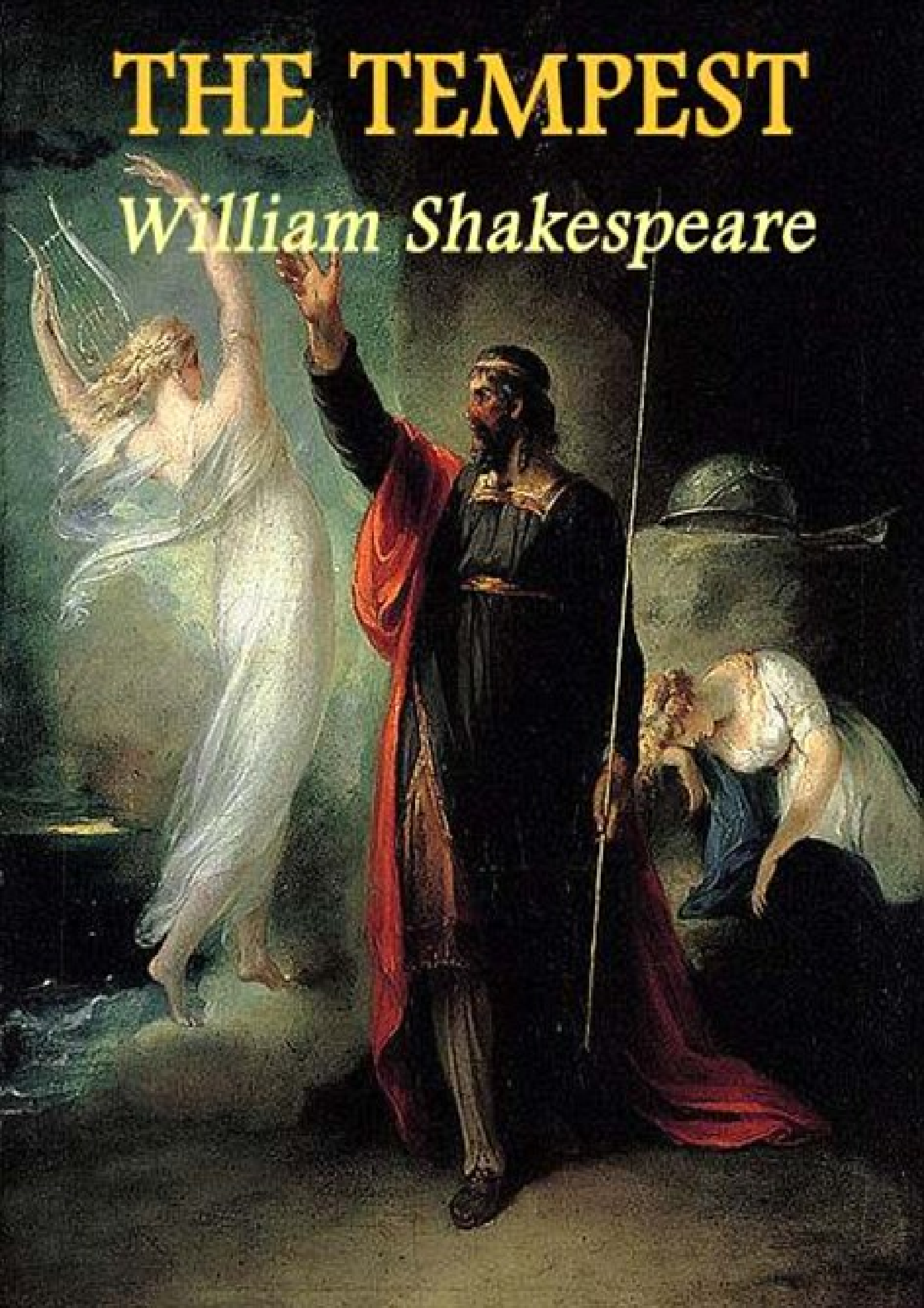

Table of Contents

Title page
William Shakespeare
Furtuna
ACTUL I
MIRANDA
PROSPERO
PROSPERO
GONZALO
ALONSO
ALONSO
ANTONIO
CALIBAN
STEPHANO
ALONSO
GONZALO
ALONSO

William Shakespeare

Furtuna

ACTUL I
SCENA l

Furtună. Tună şi fulgeră. Se vede puntea de mijloc a unei corăbii bătute de talazurile mării. Intră căpitanul şi şeful echipajului

CĂPITANUL

(de pe puntea de la pupa)

Şefule!

ŞEFUL

(de pe puntea de mijloc)

Iată-mă, căpitane: cum merge?

CĂPITANUL

Bine. Stai de vorbă cu mateloţii. Dă-i zor, altminteri ne ducem la fund. Hai, repede, repede!

(Se întoarce la cârmă.) (Se aude fluierul căpitanului. Intră mateloţii.)

ŞEFUL

Curaj, băieţi, curaj! Daţi-i zor, scumpilor! Hai, iute, iute, strângeţi velele. Luaţi aminte la fluierul căpitanului... Suflă, vântule, până nu mai poţi — numai lasă-ne loc de manevrat!

(Intră Alonso, Sebastian, Antonio, Ferdinand, Gonzalo şi alţii.)

ALONSO

Vrednice şef de echipaj, ai grijă. Unde-i căpitanul? Cheamă toţi oamenii.

ŞEFUL

V-aş ruga să coborâţi.

ANTONIO

Unde-i căpitanul, şefule?

ŞEFUL

Nu-l auziţi? Ne încurcaţi. Mai bine-aţi sta în cabine, decât să daţi ajutor furtunii.

GONZALO

Fii calm, amice, fii calm.

ŞEFUL

Când o fi şi marea... Plecaţi de-aici! Talazurile astea nu se sinchisesc nici măcar de rege. Întoarceţi-vă în cabine. Linişte! Nu ne stânjeniţi!

GONZALO

Ia-o mai încet şi nu uita pe cine ai pe bord.

ŞEFUL

Nu-i nimeni care să-mi fie mai drag decât eu însumi... Eşti sfetnic: dacă poţi porunci stihiilor să tacă şi să ne lase în pace[1], nu ne mai atingem de nici un odgon. Arată-ţi puterea. Dacă nu eşti în stare, mulţumeşte cerului c-ai trăit cât ai trăit şi aşteaptă în cabină năpasta pe care-o poate-a-duce ceasul... Curaj, băieţi... Căraţi-vă de-aici, vă spun! *(Iese în fugă.)*

GONZALO

(smuciturile vasului îi curmă vorba, mereu)

Omul ăsta îmi dă mari speranţe... Nu-i stă scris pe frunte c-o să se înece, are mutra unuia care va sfârşi în ştreang... Destin ce ne ocroteşti, ai grijă de spânzurătoarea lui, fă din ştreangul ce-l aşteaptă o funie de nădejde pentru noi, fiindcă asta de care ne ţinem acum e prea slabă... Dacă nu-i sortit să sfârşească în ştreang, ne-am dus pe copcă.

(Intră iar şeful de echipaj: văzându-l, curtenii se retrag în cabinele lor.)

ŞEFUL

Coborâţi catargul! Vira, mai jos, mai jos! Să-ncercăm să plutim doar cu vela cea mare. *(Se aud ţipete dinspre cabine.)* Dar-ar ciuma-n ei cu zbieretele lor! Răcnesc mai avan decât furtuna, ba chiar decât noi...

(Intră iar Sebastian, Antonio şi Gonzalo.)

Iarăşi? Ce căutaţi aici? Vreţi să lăsăm totul baltă şi să ne scufundăm? Aveţi chef să vă duceţi la

fund?

SEBASTIAN

Puşchea pe limbă-ţi, câine afurisit, lătrător şi cârtitor!

ŞEFUL

Atunci faceţi voi treaba. *(Le întoarce spatele.)*

ANTONIO

La spânzurătoare cu tine, câine, fecior de lele, zurbagiu neruşinat! Nu ni-e teamă nouă de înec, pe cât ţi-e ţie.

GONZALO

Mă pun chezaş că n-o să se-nece, chiar dacă nava asta n-ar fi decât o coajă de nucă şi-ar fi la fel de spartă ca o târfă nesătulă.

ŞEFUL

(strigă)

Pânzele-n vânt! Ridicaţi două vele. În larg, în larg!

(Corabia se ciocneşte. Limbi de foc o străbat de la prova la pupa. Intră mateloţii, uzi leoarcă.)

MATELOŢII

Suntem pierduţi! Să ne rugăm, să ne rugăm! Totul s-a sfârşit!

(Ies.)

ŞEFUL

(scoţând încet un clondir) Cum aşa, să murim cu gâtlejul rece?

GONZALO

Se roagă regele şi prinţul.
Haidem, să-i însoţim, c-avem aceeaşi soartă.

SEBASTIAN

Îmi ies din fire.

ANTONIO

Beţivanii ăştia ne fură viaţa.Ticălosu-acesta
Cu gura mare, tare-aş vrea să-l văd
Spălat de zece valuri![12].

GONZALO

Ştreangu-l paşte,
Măcar că-l cere fiecare val
Căscându-se adânc, ca să-l înghită.

(De jos se aud zgomote învălmăşite.)
Aibi milă, Doamne!
Vai, ne sfărâmăm!
Soţie, frate şi copii, adio!
Ne sfărâmăm! Ne sfărâmăm! Ne sfărâmăm!
ANTONIO
Cu regele-mpreună
Să ne-necăm. *(Iese.)*
SEBASTIAN
Să-i spunem bun rămas. *(Iese.)*
GONZALO
Aş da acum o mie de stânjeni de mare pentr-un pogon de pământ sterp... pentru-o pârloagă năpădită de bălării... Facă-se voia cerului! Dar tare-aş fi vrut să mor pe uscat! *(Iese.)*

Pe punte năvăleşte mulţimea călătorilor, luminată de flăcări. Deodată, acestea se sting. Răsună un cor de glasuri.

SCENA 2

Insula. Un platou stâncos, înverzit, cu o potecă ce coboară printr-un crâng de tei, sub un perete de stâncă; în faţă se vede deschizătura unei peşteri înalte, perdeluite. Miranda priveşte spre mare; Prospero, înfăşurat în mantia-i de vrăjitor, iese din peşteră cu un toiag în mână.

MIRANDA
(întorcându-se cu faţa spre el)
Dac-ai stârnit cu vraja ta, drag tată,
A apelor mânie, potoleşte-o:
Ne-ar potopi cu smoală-arzândă cerul,
Ce zi cumplită!
PROSPERO
Nici un rău anume.
Tot ce-am făcut a fost de dragul tău,
Copila mea, tu, care n-ai habar
Nici cine eşti, nici cine sunt — mai mult
Decât stăpânul unei biete peşteri
Şi tatăl tău.

MIRANDA
De n-ar ajunge marea pân-la el
Să-i stingă focul din obraji... Alături
De cei năpăstuiţi am suferit:
Frumoasa navă (fără doar şi poate
C-avea pe bord vreo nobilă făptură!)
E sfărâmată.
(Suspină.)
Gemetele lor
Îmi sfâşiară inima... Sărmanii!
Puterea unui zeu de-as fi avut,
Pământul l-aş fi pus să-nghită marea
Decât să-nghită ea frumoasa navă
Şi-a sufletelor lor încărcătură.
PROSPERO
Te linişteşte: inimii miloase
Tu spune-i că nimic nu s-a-ntâmplat.
MIRANDA
(privind din nou spre mare)
Nu mi-a trecut prin minte
Nicicând să ştiu mai mult.
PROSPERO
E vremea, însă,
Să ştii. Dă-mi mâna, mantia mi-o scoate.
(Punând deoparte mantia.)
Magie, stai acolo... — Şterge-ţi ochii
Şi-ascultă liniştită. Naufragiul
Ce te-a mişcat, stârnind în tine mila,
A fost cu-atâta grijă pus la cale
De mine, prin magia mea, încât
Nici una din făpturile pe care
Le-ai auzit gemând pe nava ceea
De valuri înghiţită, n-a pierdut
Măcar vreun fir de păr. Şezi jos, acum
Se cade să cunoşti şi alte lucruri.
MIRANDA
Ai început adeseori să-mi spui
Anume cine sunt, dar te-ai oprit
De fiecare dată, cu-ncheierea:
Nu încă, — să mă zbucium mă lăsai.

PROSPERO

Acum, e timpul, însăşi clipa-ţi cere
S-asculţi şi să-ţi deschizi urechea bine.
(Se aşază pe un bolovan cioplit în chip de laviţă.)
Îţi aminteşti de vremea dinaintea
Sosirii noastre-n peştera aceasta?
Nu cred că ai putea să o ţii minte,
Aveai pe-atunci numai trei ani.

MIRANDA

Ba pot.

PROSPERO

Prin ce-o ţii minte? Prin vreo altă casă,
Alţi oameni, alte lucruri? Haide, spune-mi
De ţi s-a-ntipărit ceva în minte.

MIRANDA

E mult de-atunci, şi amintirea mea
E mai degrabă ca un vis, ceţoasă...
N-aveam vreo patru-cinci dădace-atunci?

PROSPERO

Ba ai avut mai multe chiar, Miranda.
Dar cum de mai ţii minte?
Ce mai vezi în hăul vremii plin de-ntunecime?
De-ţi aminteşti ceva din tot ce-a fost,
Ţii minte, poate, aici cum ai ajuns?
Miranda, tatăl tău
A fost, cu doisprezece ani în urmă,
Un prinţ puternic: duce de Milano.

MIRANDA

Nu tu mi-eşti tată?

PROSPERO

Maică-ta — femeie
Cinstită — îmi spunea că tu mi-eşti fiică;
Şi duce de Milano ţi-era tatăl,
Moştenitoarea-i unică fiind
O principesă — da, nu mai prejos.

MIRANDA

O, ceruri! Ce năpastă ne-a adus
Aici? sau e-un noroc?

PROSPERO
Şi una şi-alta:
Năpasta ne-a gonit de-acolo, dar
Norocul ne-a adus aici.
MIRANDA
Cât sufăr
Când mă gândesc la marile necazuri
Pe care eu ţi le-am pricinuit
Fără-a le ţine minte. Dar urmează...
PROSPERO
Aveai un unchi, Antonio pe nume,
Un frate-al meu — aşa îl socoteam
Pe ticălosul, ce-mi era mai drag
Decât oricare om afar' de tine.
Lui i-am lăsat în grijă tot ducatul —
Pe-atunci întâiu-n lume, Prospero
Fiind vestit prin 'nalta-i demnitate
Şi ne-ntrecut în liberele arte.
Fiind de-acestea absorbit cu totul,
Pe frate l-am lăsat să cârmuiască
Şi cufundat în studiile-oculte,
Da ţară m-am înstrăinat. Atunci,
Mârşavu-ţi unchi...
M-asculţi?
MIRANDA
(întorcându-şi faţa dinspre mare)
Cu luare-aminte.
PROSPERO
Când a deprins ştiinţa de-a-mpărţi
Şi de-a tăgădui favoruri lumii,
De-a înălţa şi-a coborî în rang —
Când mi-a schimbat şi mi-a strunit slujbaşii
Având în mână cheia şi lăcata,
A început pe degete să-i joace
Şi i-a făcut să-i cânte lui în strună:
Ca vâscul ajunsese să se-ntindă
Pe trunchiu-mi princiar, sleindu-i vlaga.
Dar nu m-asculţi...
MIRANDA
(cu glas spăşit)

Ba da, iubite tată.
PROSPERO
Nesocotindu-mi trebile lumeşti,
Desăvârşindu-mi, în singurătate,
Puterea minţii, şi-n norod având
Încredere prea multă — am trezit
În ticălosu-mi frate pofte rele:
Încrederea ce i-o dădeam, deplină
Şi fără margini, a născut în el
O-nşelăciune tot atât de mare,
În felul ei... Ajuns, astfel, stăpân
Nu numai pe veniturile mele,
Ci şi pe tot ce-i mai putea aduce
Puterea mea — ca unul care-ajunge,
Minţind mereu, să ia drept adevăr
Minciunile — a început să creadă
Că-i duce-ntr-adevăr; ţinându-mi locul
Şi tot făcând pe ducele, şi-a zis
Că are drept deplin. Ambiţii mari
Crescură-n el... M-asculţi, copila mea?
MIRANDA
Şi-un surd ţi-ar auzi povestea, tată.
PROSPERO
Ca între rolul ce-l juca şi omul
Ce i-l dăduse piedici să nu fie,
A vrut să-ajungă despot în Milan,
Crezând că mi-e de-ajuns crăiia slovei
Şi că nu-s bun să cârmuiesc ducatul.
Deci, lacom de putere, s-a-nvoit
Cu-al Neapolului crai, să-i dea peşcheş,
Punându-şi „coroniţa" lui în slujba
„Coroanei" celuilalt şi-ncovoind
Ducatul, pân-atunci neatârnat,
În jugul cel mai ruşinos...
MIRANDA
O, ceruri!
PROSPERO
Mârşava-i faptă judec-o şi spune-mi
De poate fi un frate omu-acesta.
MIRANDA

Pe-a mea bunică o stimez, dar ştiu
Că uneori o mamă bună naşte
Fii răi.
PROSPERO
Prin învoiala încheiată,
Al Neapolului crai — un vechi duşman
De-al meu — s-a înţeles cu al meu frate
Ca — pentru închinare şi tribut —
Să mă alunge din ducat pe mine
Şi pe ai mei şi să-i dea lui Milanul,
Cu-onorurile toate. Drept urmare,
Antonio, strângându-şi lefegiii,
Deschise-ale Milanului vechi porţi,
Iar slugile-i, la adăpostul nopţii,
Ne-au scos afară din cetate, silnic,
Pe mine şi pe tine... Ce-ai mai plâns!
MIRANDA
(cu lacrimi în ochi)
Neamintindu-mi cum am plâns atunci,
Voi plânge-acum, din nou — e un prilej
De care se agaţă ochii mei.
PROSPERO
Încă puţin ascultă şi te-oi face
Să înţelegi si-această întâmplare
Ce-atât te-a tulburat; altminteri, ştiu,
N-ar avea noimă tot ce-ţi povestesc.
MIRANDA
De ce nu ne-au luat atunci şi viaţa?
PROSPERO
Pe drept mă-ntrebi; povestea mea, ea însăşi,
Stârneşte întrebarea. Află, dar,
Că n-au avut curaj (eram iubit
De-al meu norod). Nu şi-au pătat cu sânge
Fărădelegea, ci-n culori frumoase
Au zugrăvit-o. Ne-au cărat cu-o luntre
În larg, unde-aştepta, doar pentru noi,
Un putregai de navă, fără pânze,
Odgoane şi catarge, părăsită
Chiar de guzgani. Acolo ne-au lăsat,
Să ne jelim asurzitoarei mări

Şi vântului, ce ne-ntorcea suspinul,
Înduioşat, sporindu-ne durerea.
MIRANDA
Ţi-am fost povară grea!
PROSPERO
Mi-ai fost un înger.
Când marea o spoream cu-a mele lacrimi
Şi când gemeam sub greaua mea povară,
Surâsu-ţi plin de har mă-mbărbăta
Să-ndur orice.
MIRANDA
Cum am ajuns la ţărm?
PROSPERO
Prin Pronia cerească...[3]
Aveam puţină apă de băut
Şi hrană de la nobilul Gonzalo
— Lui i se-ncredinţase misiunea;
Mărinimos, ne-a dat şi straie scumpe,
Şi rufe, ce ne-au fost de mult folos.
În bunătatea lui, ştiindu-mi dorul
De cărţi, mi-aduse din dulapul meu
Pe cele care mi-s mai dragi decât
Ducatul însuşi.
MIRANDA
Tare-aş vrea să-l văd
Şi eu pe omu-acela într-o zi.
PROSPERO
E vremea să mă scol. Stai jos şi-ascultă
Cum s-a sfârşit călătoria noastră...
(îşi pune iar mantia.)
Ei, şi-am ajuns pe insula aceasta.
Aici, eu ţi-am fost dascăl şi, prin mine,
Ai dobândit mai multe cunoştinţe
Decât alţi prinţi, ce au mai mult răgaz
Şi dascăli mai puţin stăruitori.
MIRANDA
Fii binecuvântat!
(îl sărută.)
Şi-acum te rog
Să-mi spui de ce-ai stârnit furtuna asta

— Căci întrebarea încă mă frământă.
PROSPERO
Printr-o ciudată întâmplare, soarta —
Acum iubita mea — mi i-a adus
Pe-ai mei duşmani pe insula aceasta
Şi ştiu că fericirea mea atârnă
De-o stea de bun augur, a cărei zodie
De-aş ocoli-o, aş cădea pe veci.
Mai mult nu întreba. Ţi-e somn, îmi pare.
Adormi, e-o toropeală sănătoasă:
În van te-mpotriveşti.
(Miranda adoarme. Prospero desenează pe iarbă un cerc magic.)
Hai, vino, slugă, Te-apropie, Ariel. Sunt gata, iată! *(îşi ridică toiagul.)*
(Intră Ariel.)
ARIEL
Stăpâne, slavă ţie! Am venit
Să-ţi fac pe voie; orice-ai porunci
— Să zbor, să-not, să mă arunc în foc,
Să călăresc pe-un nor, porunca ta
De Ariel va fi îndeplinită
Cu-ntreaga lui pricepere.
PROSPERO
Ia spune-mi,
Ai rânduit furtuna poruncită întocmai?
ARIEL
Punct cu punct...[4].
M-am arătat pe-a regelui corabie
La proră, şi la mijloc, şi pe punte,
Şi-n fiece cabină, trezind spaimă.
Ardeam în multe locuri dintr-o dată
— Pe vela mare, pe catarg, pe vergi —
Şi m-adunam apoi într-o văpaie.
Nici fulgerul prevestitor de tunet,
Trimis de Jupiter, nu e mai sprinten,
Mai orbitor. Cu flăcări de pucioasa
Îl hărţuiam pe aprigul Neptun,
De-i tremurau talazurile toate
Şi cât pe ce să-i scape şi tridentul.

PROSPERO
Viteze duh, cu-o larmă ca aceasta
Puteai să-i scoţi din minţi pe cei mai vajnici.
ARIEL
Toţi au simţit fiorul nebuniei
Şi pradă deznădejdii s-au lăsat.
Toţi, făr' de mateloţi, s-au azvârlit
În marea spumegândă, părăsind
Corabia, cuprinsă de-al meu foc.
Întâi sărit-a Ferdinand, feciorul
Monarhului, strigând: „Toţi dracii-aici sunt
Şi iadul s-a golit!" Iar părul lui,
Ca un foltan de trestii se zbârlise.
PROSPERO
Aşa te vreau. Dar spune-mi, toate-acestea
S-au întâmplat de ţărm aproape?
Şi-s teferi?
ARIEL
Da. Nici un fir de păr n-au lipsă,
Iar straiele ce i-au ţinut pe apă
Li-s mai curate-acum. I-am risipit
Pe insulă, precum ai zis, în cete,
Pe-al regelui fecior lăsându-l singur
Pe-o stâncă, să îngheţe cu suspinuri
Văzduhul şi să-şi mestece amarul.
PROSPERO
Cu-a regelui corabie, cu flota
Şi cu matrozii, ce-ai făcut?
ARIEL
Corabia
E-acum la adăpost, în golfu-adânc
De unde-n miez de noapte m-ai trimis
S-aduc din depărtatele Bermude —
Ce-s încă tulburate[5] — stropi de rouă.
Pe mateloţi în cală i-am lăsat
Să doarmă, frânţi de trudă şi de-o vrajă.
Cât despre flota ce-am împrăştiat-o,
S-a strâns la loc şi se îndreaptă-acum,
Pe al Mediteranei val, spre Neapol,
Crezând că nava regelui s-a frânt

Şi a pierit cu regele o dată.
PROSPERO
Ţi-ai împlinit întocmai datoria,
Dar, Ariel, mai e ceva. Cam cât
Să fie ceasul?
ARIEL
E trecut de-amiază.
PROSPERO
(uitându-se la soare)
Sunt ceasurile două, pe puţin.
De-acum până la şase-avem de lucru
Şi fiecare clipă ne e scumpă.
ARIEL
Mai e de lucru? Dacă mă tot pui
La treabă, îţi aduc şi eu aminte
De o făgăduială ne-mplinită.
PROSPERO
Măi, mofturosule, ce-i mai fi vrând?
ARIEL
Vreau libertatea.
PROSPERO
N-o s-o dobândeşti
'Nainte de soroc. Ajunge-acum.
(îşi ridică toiagul.)
ARIEL
Adu-ţi aminte, rogu-te, ce bine
Te-am tot slujit, fără să mint vreodată,
Făr' să greşesc şi fără să crâcnesc.
Mi-ai şi făgăduit să-mi scazi un an.
PROSPERO
Uiţi de ce cazne te-am scăpat?
ARIEL
Nu uit.
PROSPERO
Ba uiţi; şi îţi închipui că eşti mare
Şi tare, dacă mergi pe fundul mării,
Goneşti pe vântul de la miazănoapte,
Sau te strecori, spre-a-mi împlini porunca,
În vinele-ngheţatului pământ.
ARIEL

Ba nu.
PROSPERO
Minţi, răule! Uitaşi, pesemne,
De cotoroanţa Sycorax, zăluda
Pe care-o-ncovoiase răutatea
Şi anii... Ai uitat-o?
ARIEL
Nu, stăpâne.
PROSPERO
Ba, ai uitat-o. Unde s-a născut? Răspunde-mi!
ARIEL
În Alger, stăpâne.
PROSPERO
Oare?
Sunt nevoit în fiecare lună
Să-ţi amintesc ce-ai fost. Clonţoasa ceea
A fost, cum ştii, zvârlită din Alger,
Căci săvârşise multe fărdelegi
Şi vrăji prea crunte ca să-ncapă-n vorbe.
Ca preţ al unei slujbe ce-o făcuse
Cetăţii, au lăsat-o-n viaţă. Este?
ARIEL
Aşa-i, stăpâne.
PROSPERO
Cotoroanţa asta
Cu ochii urduroşi a fost adusă
Pe insulă de nişte marinari.
Era borţoasă, iară tu pe-atunci
Erai, cum singur spui, în slujba ei.
Şi pentru că erai un duh prea gingaş
Spre-a-i împlini poruncile lumeşti,
S-a mâniat pe tine şi te-a-nchis
— Cu ajutorul crunţilor ei demoni —
În trunchiul despicat al unui pin.
Vreo doisprezece ani ai stat acolo,
În care timp ea a murit. Gemeai
Asemeni unei mori de vânt, amarnic.
Era pustie insula pe-atunci
(Afară de odrasla zgripţoroaicei
— Un boţ de carne roşie).

ARIEL
Caliban.
PROSPERO
Da, Caliban, cel ce mi-e slugă-acum,
Nerodule. Ştii bine din ce chinuri
Te-am scos. Făceai, cu gemetele tale,
Să urle lupii şi să plângă urşii.
De blestemul acesta, Sycorax
Nu mai putea în veci să te dezlege:
Eu, cu magia mea, te-am slobozit
Când, poposind pe insula aceasta,
Te-am auzit şi-am despicat copacul.
ARIEL
Îţi mulţumesc, stăpâne.
PROSPERO
De mai murmuri,
Am să despic anume un stejar
Şi-am să te-nchid în trunchiu-i noduros,
Ca să mai urli ierni douăsprezece.
ARIEL
O, iartă-mă, stăpâne! Porunceşte
Şi te ascult, supus.
PROSPERO
Dacă-ai s-asculţi,
Eu, peste două zile, îţi dau drumul.
ARIEL
Te recunosc, stăpân mărinimos.
Ce porunceşti anume? Ce să fac?
PROSPERO
Să te prefaci în nimfă, nevăzută
Decât de ochii tăi şi-ai mei. Hai, du-te
Şi-ntoarce-te cu noul chip, mai iute.
(Ariel iese. Prospero se apleacă asupra Mirandei.)
Deşteaptă-te, copilă, ai dormit
Destul.
MIRANDA
M-a toropit povestea ta ciudată.
PROSPERO
Toropeala poţi s-o scuturi.

Să mergem să-l vedem pe Caliban,
Pe sclavul meu în veci morocănos.
(Se apropie de o grotă.)
MIRANDA
E-un ticălos, mi-e silă să-l privesc.
PROSPERO
Nu ne putem lipsi de el, oricum:
Ne face focul, ne aduce lemne,
Ni-i de folos în multe alte feluri.
Hei, Caliban! Hei, sclavule! Răspunde!
CALIBAN
(din grotă) Sunt lemne de ajuns.
PROSPERO
Hai, ieşi afară,
Am altă treabă pentru tine. Ieşi, Ţestoaso!
(Reapare Ariel, în chip de nimfă.)
Minunată arătare — Auzul ţi-l ascute, Ariel.
(îi şopteşte ceva.)
ARIEL
Stăpâne, se va face.
(Dispare.)
PROSPERO
(lui Caliban)
Sclav bicisnic,
Făcut de-o cotoroanţă cu un diavol,
Arată-te!
(Caliban iese din grotă, mormăind.)
CALIBAN
Să cadă-asupra voastră
Atâta rouă otrăvită, câtă
A măturat din smârcuri mama mea
Cu pana unui corb. Bătu-v-ar vântul[16]!
Şi umple-vi-s-ar trupul de băşici!
PROSPERO
Azi-noapte, pentru-aceste vorbe rele,
Simţi-vei junghiuri crâncene în coaste,
De n-ai să poţi nici răsufla; arici
Au să te pişte, ciuruindu-ţi trupul
— Cu găuri dese ca la faguri, dar
Mai dureroase decât acul viespii.

CALIBAN
(rânjindu-şi colţii)
Vreau să mănânc. Iar insula-i a mea —
Mi-a dat-o mama. Tu mi-ai şterpelit-o.
M-ai răsfăţat, întâi, cu poame dulci,
M-ai învăţat apoi să spun pe nume
Luminii celei mari şi celei mici,
Ce ard prin zi şi noapte. Mi-ai fost drag,
Ţi-am arătat al insulei tezaur —
Izvoarele şi slatinele ei,
Pământul gras, sau sterp. Acum, mă blestem!
Să tabere asupră-ţi toţi gândacii,
Broscoii şi liliecii mumei mele!
Eu, rege altădat', ajuns-am slugă!
M-ai ţintuit în stânca asta aspră
Şi-ţi faci de cap pe insulă, în voie.
PROSPERO
Sclav mincinos, te mişcă numai biciul,
Nu vorba bună. M-am purtat cu tine
— Spurcat cum eşti — cu grijă omenească,
Te-am găzduit în peşteră la mine,
Pân-ai cercat să-mi pângăreşti copila.
CALIBAN
Ha, ha! Bine-ar fi fost! Mi-ai stat în cale,
Altminteri, toată insula aceasta
Ar fi ticsită azi de Calibani.
PROSPERO
Nemernic sclav, în stare de-orice rele,
De tine bunătatea nu se prinde.
M-am străduit, din milă, să te-nvăţ
Câte ceva în fiecare ceas
Şi graiul să-l deprinzi — când nu ştiai
Nici ce-i cu tine, ci bolboroseai
Ca o jivină; gândurilor tale
Le-am dat cuvinte, ca să le pricepi.
Ai învăţat, dar soiul tău te face
Nevrednic printre oameni să trăieşti.
De-aceea te-am închis în stânca asta.
CALIBAN
E drept că să vorbesc m-ai învăţat,

Dar m-am ales cu-atât, că ştiu să blestem.
Lovi-te-ar ciuma pentru-nvăţul ăsta!
PROSPERO
Piei, pui de vrăjitoare! Du-te grabnic
Şi adu lemne; vezi, nu zăbovi,
Căci ai şi alte treburi. Dai din umeri?
De nu-mi asculţi porunca-i vai de tine!
Te-mpung cu junghiuri, os cu os ţi-l umplu
Cu ace de durere, de-ai să urli
Atât de tare, c-au să se-ngrozească
Şi fiarele-auzindu-te.
CALIBAN
O, nu!...
(Aparte.)
Am să-l ascult, n-am încotro. Puterea
I-e-atât de mare, că ar fi în stare
Să-l biruie şi să şi-l facă sclav
Pe zeul mumei mele, Setebos[47].
PROSPERO
Hai, sclavule, te cară, nu mai sta!
(Caliban pleacă. Prospero şi Miranda intră în peşteră. Se aude muzică. Intră Ariel nevăzut, jucăuş. Ferdinand îl urmează.)
CÂNTECUL LUI ARIEL
Pe nisip, cu-această zână,
Mână-n mână:
Dă-i fierbinte, sărutarea —
Tace marea.
Riturnela au s-o cânte
Duhuri blânde.
Dănţuiţi, dănţuiţi
Şi auziţi!
„Hau, hau!" *(Refren, împrăştiat.)*
Latră câinii:
„Hau, hau!" *(Refren.)*
Auziţi!
E cocoşul care strigă:
„Cucurigu!"
FBRDINAND
De unde vine cântecul? Din aer

Sau din pământ? Nu-l mai aud. Desigur
Că vreun zeu al insulei i-e soţul.
Jeleam pe ţărm a tatălui meu soartă
Când cântecul s-a furişat spre mine,
Pe ape, liniştindu-le mânia
Şi potolindu-mi jalea. L-am urmat,
Mai bine zis: el m-a târât pe mine.
Dar a pierit... Ba nu, începe iarăşi.
CÂNTECUL LUI ARIEL
Îţi zace tatăl colo-n mare.
Oasele i-s de coral,
Ochii lui — mărgăritare.
Nu s-a spulberat sub val,
Ci doar marea l-a schimbat
În ceva ciudat, bogat.
Nimfe clopotul i-l sună.
Bing — bang! *(Refren.)*
Ia auzi-l cum răsună
— Bing — bang.
De bietul tata-mi aminteşte cântul:
Nu-i omenesc de fel, nici pământean
Acum l-aud deasupră-mi.
PROSPERO
(ieşind cu Miranda din peşteră)
Fata mea,
Ridică-ţi genele puţin şi spune-mi
Ce vezi?
MIRANDA
E-un duh? O, doamne, cum se uită!
E-aşa frumos! Dar nu-i decât un duh.
PROSPERO
Nu, fata mea: mănâncă, bea şi doarme,
Şi-i înzestrat cu simţuri ca şi noi...
Acest flăcău, pe care-l vezi acum,
A fost şi el pe navă. De n-ar fi
Mâhnit — mâhnirea roade frumuseţea —
(îi atinge obrazul)
Ai spune că e chipeş: şi-a pierdut
Tovarăşii — şi-i caută acum.
MIRANDA

(înaintează, vrăjită)
Aş spune că-i dumnezeesc la chip,
Căci n-am văzut mai nobilă făptură.
PROSPERO
(aparte) E-ntocmai cum am vrut.
O, harnic duh,
De azi în două zile vei fi slobod.
FERDINAND
(în timp ce Miranda îl priveşte)
Desigur că-i zeiţa proslăvită
De cântu-acesta... Rogu-te să-mi spui
De eşti de fel din insula aceasta?
Aş vrea să-mi dai povaţă — ce să fac?
Întâi de toate, spune-mi, tu, minune:
Eşti fată?
MIRANDA
Da, sunt fată, nu-s minune.
FERDINAND
O, ceruri! Îmi răspunde-n graiul meu!
Din cei care-l vorbesc, aş fi întâiul,
De-aş fi acolo unde e vorbit.
PROSPERO
(se apropie)
Întâiul? Dac-al Neapolului crai
Te-ar auzi, ce-ai fi?
FERDINAND
Ce sunt şi-acum:
Un muritor uimit să te audă
Vorbind de Neapol. Mă aude el,
De-aceea plâng: sunt Neapolul eu însumi,
De când cu ochii mei — de-atunci în lacrimi
Văzut-am moartea tatălui meu — craiul.
MIRANDA
Sărmanul!
FERDINAND
S-a-necat, cu toţi curtenii,
Cu ducele Milanului şi fiul
Acestuia[8].
PROSPERO
(aparte) Adevăratul duce

Şi fiica lui, frumoasa, ar putea
Să te subjuge, dar nu-i vremea încă...
Au şi schimbat priviri... Blând Ariel,
Curând te slobozesc...
(Cu asprime.) Cinstite domn,
O vorbă doar: mă tem că-ai cam greşit.
MIRANDA
De ce-i vorbeşti atât de aspru, tată?
E-al treilea om pe care-l văd şi-ntâiul
Ce-mi smulse un suspin. O, îndurare
Înduplecă-l pe tatăl meu!
FERDINAND
De eşti
Fecioară şi de nu iubeşti pe altul,
Te fac regină-n Neapol.
PROSPERO
Mai domol...
Sunt unul în puterea celuilalt,
Dar ca să n-o câştige prea uşor,
Am să le pun, fireşte, beţe-n roate...
O vorbă doar — îţi poruncesc s-asculţi:
Uzurpi un titlu care nu-i al tău
Şi ai venit pe insula aceasta
Ca o iscoadă, ca să mi-o răpeşti.
FERDINAND
Greşeşti, îţi dau cuvântul meu de om.
MIRANDA
Nu poate gândul rău să stea-ntr-un templu
Cum e acesta; Binele-ar fi dornic
Să stea cu Răul într-aşa o casă.
PROSPERO
(cu glas poruncitor, lui Ferdinand) Urmează-mă!
(Mirandei) Să nu-mi vorbeşti de el: E-un trădător...
(Lui Ferdinand) Hai, vino. O să-ţi leg
Picioarele cu gâtul laolaltă.
Vei bea doar apa mării, iar drept hrană
Doar muşchi jilav şi rădăcini uscate
Şi coji de ghindă vei primi. Hai, vino.

FERDINAND
Cât am putere să mă-mpotrivesc,
Mă voi lipsi de-asemenea primire.
(Scoate spada, dar o vrajă îl înţepeneşte.)
MIRANDA
Nu-l judeca în pripă, tată drag,
E nobil şi viteaz.
PROSPERO
Ce? A ajuns Copilul să-l înveţe pe părinte?
Mişelule, în teacă vâră-ţi spada!
O scoţi, dar n-ai curajul să loveşti —
Ţi-e cugetul, pesemne, încărcat.
Degeaba stai în gardă: cu toiagul,
De vreau, te fac să scapi din mână arma.
(Sabia îi cade din mână lui Ferdinand.)
MIRANDA
O, tată, te implor!
PROSPERO
Dă-mi drumul, fată.
Nu te-agăţa de mantia-mi.
MIRANDA
Mă pun zălog.
Aibi milă.
PROSPERO
O vorbă de mai spui,
Te-alegi, de nu cu ura mea, cu-o ceartă;
Ce? Aperi un uzurpator? Tu crezi
Că nu-i pe lume altul mai frumos,
Pe Caliban doar şi pe el văzându-i.
Prostuţo! Dacă-l pui cu alţii-alături,
E-un Caliban şi el, iar ei par îngeri.
MIRANDA
Mă mulţumesc, pesemne, cu puţin:
Nu vreau să văd o faţă mai plăcută.
PROSPERO
(lui Ferdinand) Supune-te şi vino. Muşchii tăi
Sunt firavi iar, ca în pruncia lor.
FERDINAND
Aşa-i: înlănţuit sunt, ca de-o vrajă:
Nu-mi pasă-acum de slăbiciunea mea,

De moartea tatei, de nenorocirea
Prietenilor şi de-ameninţarea
Acestui om, ce m-a supus — îndur
Chiar temniţa, de pot s-o văd pe fată
În fiecare zi. Întreg pământul
Să fie liber, eu m-aş mulţumi
Cu-o temniţă ca asta.
PROSPERO
Vraja-i bună.
(Lui Ferdinand) Urmează-mă.
(Lui Ariel) Lucrat-ai foarte bine.
(Lui Ferdinand) Urmează-mă.
(Lui Ariel) Mai vreau să-mi faci o treabă.
MIRANDA
Fii liniştit, nu-i tata rău cum pare:
Mânia asta-i neobişnuită.
PROSPERO
(lui Ariel) Vei fi ca vântul muntelui de slobod,
De-mi împlineşti porunca.
ARIEL
Punct cu punct.
PROSPERO
(întorcându-se din nou spre Ferdinand) Urmează-mă.
(Mirandei) Tu nu te-amesteca.
(Intră toţi trei în peşteră.)

ACTUL II

SCENA l

Un luminiş de pădure, într-alt colţ al insulei. Regele Alonso e întins pe iarbă, cu faţa în jos. Gonzalo, Adrian, Francisco şi alţii stau în jurul lui. Sebastian şi Antonio stau deoparte şi vorbesc în şoaptă, cu glas batjocoritor.

GONZALO
Fii vesel, sire, ai temei să fii,
Ca şi noi toţi, căci viaţa e mai scumpă

Decât tot ce-am pierdut. Necazul nostru
E lucru-obişnuit: nu trece zi
Fără ca vreo soţie de matroz,
Vreun armator sau vreun neguţător,
Să nu deplângă-o pierdere ca asta.
Puţini pot spune c-au scăpat, ca noi,
Printr-o minune. De aceea, cată
În cumpănă să pui, întelepţeşte,
Salvarea cu necazul.
ALONSO
(fără să ridice capul)
Taci, te rog!
SEBASTIAN
Ca pe o ciorbă rece primeşte alinarea.
ANTONIO
N-o să-l lase aşa curând duhovnicul.
SEBASTIAN
Te uită, al minţii ornic şi-l întoarce grabnic
Acuş-acuş va bate ceasul.
Începe: unu.
GONZALO
Sire...
GONZALO
(din nou către rege) De-aceea, sire...
ANTONIO
Ptiu! Ce spart la gură!
ALONSO
Te rog, dă-mi pace!
GONZALO
Am sfârşit. Dar totuşi...
SEBASTIAN
Îi dă-nainte cu vorba.
Cine-ncepe să cânte mai întâi, el sau Adrian?
Hai să punem prinsoare.
SEBASTIAN
Cocoşul ăl bătrân.
ANTONIO
Ba, cocoşelul.
SEBASTIAN
Pe ce ne prindem?

Când fiecărei suferinţi îi dai
În suflet cuvenitul loc, primeşti...
SEBASTIAN
(tare) Un ţechin.
GONZALO
(întorcându-se spre el) Da, da, un chin.
Fără să vrei ai spus un adevăr.
SEBASTIAN
Iar tu l-ai priceput mai repede decât m-am aşteptat.
ANTONIO
Pe-un hohot de râs.
SEBASTIAN
S-a făcut!
ADRIAN
Deşi insula pare pustie...
SEBASTIAN
Ha, ha, ha!
ANTONIO
Ai plătit.
ADRIAN
...nelocuită şi aproape-inaccesibilă...
SEBASTIAN
Totuşi...
ADRIAN
Totuşi...
ANTONIO
Nimic nu-i scapă.
ADRIAN
Totuşi trebuie să aibă o clemenţă dulce, aleasă şi blândă.
ANTONIO
„Clemenţa" a fost o fată dulce[9].
SEBASTIAN
Da, şi aleasă, vorba cărturarului nostru.
ADRIAN
Văzduhul se dezmiardă cu dulcea-i răsuflare.
SEBASTIAN
De parc-ar avea bojoci, si-ncă bojoci putregăiţi.

ANTONIO

Sau de parcă l-ar hrăni cu miresme o mlaştină.

GONZALO

Aici ai tot ce trebuie ca să trăieşti.

ANTONIO

Adevărat, lipsesc numai mijloacele de trai.

SEBASTIAN

Lipsesc cu desăvârşire, sau ca şi când n-ar fi.

GONZALO

Ce-naltă şi ce grasă pare iarba! Şi-atât de verde!

ANTONIO

Pământul, zău, e oacheş.

SEBASTIAN

Ba are şi-un ochi de verdeaţă.

ANTONIO

Nu greşeşte prea mult.

SEBASTIAN

Nu, de fel, numai că ocoleşti adevărul cu totul.

GONZALO

Dar minunea e — oricât ar părea de necrezut...

SEBASTIAN

Cum sunt mai toate minunile...

GONZALO

...că veşmintele noastre, deşi au trecut prin mare, par la fel de noi şi de strălucitoare ca şi-nainte, ca şi cum apa ei sărată le-ar fi vopsit din nou.

ANTONIO

Dacă măcar unul din buzunarele lui ar avea glas, ar spune că minte.

SEBASTIAN

Sau i-ar ascunde minciunile.

GONZALO

Veşmintele noastre par acum la fel de noi ca atunci când le-am îmbrăcat întâiaşi dată, în Africa,

la nunta Claribelei, mândra fiică a regelui, cu craiul Tunisului.

SEBASTIAN

A fost o nuntă grozavă şi n-am dus-o de loc rău la întoarcere.

ADRIAN

Tunisul n-a avut niciodată parte de o regină aşa de frumoasă.

GONZALO

Da, de la văduva Didona încoace.

ADRIAN

Văduvă? Dar-ar holera-n ea. De unde a mai scos-o şi pe asta? Văduva Didona!

ANTONIO

Ce te făceai dacă pomenea şi de „văduvul Eneas? Ce-ai fi zis atunci?

ADRIAN

Văduva Didona, zici? Stai puţin să mă gândesc. Păi, dânsa era din Cartagina, nu din Tunis.

GONZALO

Tunisul se chema odinioară Cartagina, domnule.

ADRIAN

Cartagina?

GONZALO

Da, Cartagina, crede-mă.

ANTONIO

Vorba lui e mai miraculoasă decât harpa făcătoare de minuni[10].

SEBASTIAN

Nu-nalţă numai ziduri cu ea, ci case întregi.

ANTONIO

Ce ispravă miraculoasă ne mai pregăteşte, spre a ne dovedi că-i o nimica toată?

SEBASTIAN

Cred c-o să-şi vâre în buzunar insula şi-o s-o ducă acasă lui fiu-su, ca pe un măr.

ANTONIO

Şi o să-i arunce sâmburii în mare, ca să răsară şi alte insule.

GONZALO

Sire...

ANTONIO

Era şi timpul...

GONZALO

Sire, spuneam că veşmintele noastre par acum la fel de noi ca atunci când le-am purtat la Tunis, la nunta fiicei voastre, care-i acum regină.

ANTONIO

O regină cum n-a văzut niciodată Tunisul.

SEBASTIAN

Afar' de văduva Didona, ia te rog!

ANTONIO

Da, văduva Didona, ah, văduva Didona!

GONZALO

Sire, nu-i aşa că pieptarul meu pare nou-nouţ, ca-n ziua când l-am pus pe mine-ntâia oară? Adică, într-un fel.

ANTONIO

A nimerit-o bine cu felul ăsta.

GONZALO

În ziua nunţii fiicei voastre, atunci l-am îmbrăcat.

ALONSO

(ridicându-se în capul oaselor)

Se-mpotriveşte mintea-mi să primească
Acest potop de vorbe... Ah, mai bine
Pe fiică-mea să n-o fi dus acolo,
Căci mi-am pierdut, la-ntoarcere, feciorul,
Iar fata mea, departe de Italia,
Ca şi pierdută-i, vai! N-o s-o mai văd!
O, fiule, menit să-mi fii urmaş
În Neapol şi-n Milan, ce căpcăun
Te-a înghiţit?

FRANCISCO

Poate că-i viu, mărite:
Eu l-am văzut luând în piept talazul
Şi călărindu-l. Capul şi-l ţinea

Deasupra şi, cu braţele vânjoase,
Îşi despica făgaş spre ţărmul care
Se apleca asupră-i, ca şi cum
Voia să-i vină-n ajutor. Sunt sigur
Că a ajuns cu bine.
ALONSO
Nu, s-a dus!
SEBASTIAN
(cu glas tare)
Aceasta, mulţumită dumitale:
N-ai vrut cu fiica-ţi să blagosloveşti
Europa, ci în Africa ai dus-o.
Acolo, barem, ea nu-ţi vede ochii,
Ce au temei să plângă.
ALONSO
O, dă-mi pace!
SEBASTIAN
Noi te-am rugat, căzându-ţi în genunchi
Şi-am stăruit, în fel şi chip. Chiar fata
În cumpănă a stat — între revoltă
Şi ascultare neştiind s-aleagă.
Mă tem că ţi-am pierdut pe veci feciorul:
În Neapol şi-n Milan rămas-au azi
Mai multe văduve decât bărbaţii
Pe care i-om aduce să le-aline.
E vina dumitale.
ALONSO
Tot a mea-i
Şi pierderea, din toate cea mai grea.
GONZALO
(lui Sebastian)
E aspru adevărul ce-l rosteşti,
Şi nu-i la vreme spus: cam zgândări rana
În loc s-o oblojeşti.
SEBASTIAN
E bine-aşa.
ANTONIO
Şi felcereşte chiar.
GONZALO
Măria ta, când eşti posomorât,

Pe toţi ne-apasă nori.
SEBASTIAN
Ce spune pasărea?
ANTONIO
E-n pasă-rea[11].
GONZALO
Să am eu o plantaţie aici...
ANTONIO
Ar semăna urzici...
SEBASTIAN
Măcriş sau nalbă.
GONZALO
Iar dac-aş fi al insulei monarh...
SEBASTIAN
Ar face-orice, doar de băut n-ar bea,
Că n-are ce...
GONZALO
Aş răsturna a ţării rânduială:
Negoţul l-aş opri, de orice fel.
De tribunale n-ar mai fi nici urmă.
De şcoli, nici pomeneală. N-ar mai fi
Nici bogăţie şi nici sărăcie,
Nici slujbe, învoieli sau moşteniri,
Nici pâre pentru ţarini sau podgorii.
Metalul, grâul, vinul şi uleiul
Nu s-ar mai folosi. Şi nici o muncă —
Toţi oamenii ar sta cu mâna-n sân;
Femeile, la fel — nevinovate.
N-ar fi nici un stăpân...
SEBASTIAN
Şi totuşi vrea
Să fie rege-al insulei, nerodul.
ANTONIO
Un capăt al republicii lui, uită de celălalt.
GONZALO
Ar fi-n devălmăşie împărţite
Ale naturii daruri, fără muncă.
Nemaifiind trădări şi răzvrătiţi,
N-aş mai avea nevoie de cuţite,
De săbii, suliţi, puşti sau alte arme.

Natura ar da, singură, un belşug
În stare a-mi hrăni norodul paşnic.
SEBASTIAN
Supuşii lui se pot căsători?
ANTONIO
Nu, nene, au să lenevească toţi — şi târfele, şi golanii...
GONZALO
Domnia mea ar fi desăvârşită,
Chiar Epoca de Aur ar întrece-o...
SEBASTIAN
(tare) Trăiască-n veci măria sa!
ANTONIO
Trăiască-n veci Gonzalo!
GONZALO
M-asculţi, sire?
ALONSO
Dă-mi pace cu nimicurile astea!
GONZALO
Ai dreptate, luminăţia ta; le-am spus numai aşa, ca să le dau un prilej de râs acestor domni, care au nişte plămâni atât de simţitori şi de gâdiloşi, încât orişice nimic îi face să râdă.
SEBASTIAN
De tine râdeam.
GONZALO
De mine, care nu-s nimic pe lângă voi, când e vorba de asemenea glume prosteşti. Dar daţi-i înainte cu râsul, nu vă opriţi.
ANTONIO
Straşnică lovitură ne-a tras!
Numai că l-a lăsat lat tot pe el.
GONZALO
Sunteţi nişte oameni grozavi: aţi fi în stare să smulgeţi şi luna de pe cer, dac-ar sta neclintită acolo vreme de cinci săptămâni!
(Apare Ariel, nevăzut, îngânând o melodie gravă.)
SEBASTIAN

Aşa am face şi după aceea ne-am duce să prindem niscai păsări[12], pe-ntuneric.

(Gonzalo le întoarce spatele.)

ANTONIO

Nu te supăra, scumpul meu.

GONZALO

Fii pe pace, nu-mi pierd eu cumpătul aşa de lesne... *(Se culcă.)* Ce-ar fi să mă adormiţi cu râsetele voastre, că mi-e tare greu capul?

ANTONIO

Culcă-te, şi-ascultă-ne.

(Adorm toii, afară de Alonso, Sebastian şi Antonio.)

ALONSO

Aşa curând au adormit?! Aş vrea
Să mi se-nchidă ochii peste gânduri —
Pleoapele mi-s grele.

SEBASTIAN

Sire, vezi
Să n-alungi somnul: vine rareori
În ospeţie la durerea noastră
Şi-atunci o face ca să ne-o aline.

ANTONIO

Noi doi, mărite domn, te vom veghea
Cât te-odihneşti.

ALONSO

Vă mulţumesc... Ciudat
Ce toropeală...

(Alonso adoarme. Ariel dispare.)

SEBASTIAN

Ce somn greu i-apasă?

ANTONIO

De vină-i clima.

SEBASTIAN

Dacă e aşa,
Pleoapele de ce nu ni se-nchid?
Eu văd că mie nu mi-e somn.

ANTONIO

Nici mie.
Mi-e trează mintea. Au căzut în somn,

Ca la un semn, parc-ar fi fost trăsniţi.
(Arătând spre cei adormiţi, vorbeşte în şoaptă.)
Cinstite Sebastian, ce-ar fi? Ce-ar fi...
Dar nu... şi totuşi parcă-ţi văd pe frunte
Ce ai putea să fii: prileju-ţi cere
Să-l foloseşti, iar fantazia-mi vede
Cum o coroană-ţi cade-n cap, din cer.
SEBASTIAN
Eşti treaz sau dormi?
ANTONIO
N-auzi că îţi vorbesc?
SEBASTIAN
Ba da, e graiul celor ce visează:
Vorbeşti în somn. Ce-ai spus? Ciudată stare:
Să dormi cu ochii larg deschişi, să stai
De vorbă, să te mişti mereu şi totuşi
Să dormi adânc...
ANTONIO
Mărite Sebastian,
Îţi laşi să doarmă — sau să moară chiar —
Norocul, închizi ochii, treaz fiind.
SEBASTIAN
E limpede că sforăi, dar e-un tâlc în sforăiala ta.
ANTONIO
Sunt mai serios
Decât oricând; să fii la fel încearcă —
Ascultă-mă, oricât te-ar tulbura
SEBASTIAN
Poftim, sunt ca o apă stătătoare.
ANTONIO
Te-nvăţ eu să te umfli şi să curgi.
SEBASTIAN
Încearcă: lenevia moştenită
Din moşi-strămoşi mă-nvaţă să descresc.
ANTONIO
De-ai şti ce mult îţi place gându-acesta,
De care râzi acum! Cum, dezgolindu-l,
De-abia-l îmbraci mai mult! E-adevărat

Că oamenii-n declin se duc la fund,
Adeseori, de frică sau din lene.
SEBASTIAN
Continuă. Văd după ochii tăi
Şi după faţă, c-ai ceva de spus:
În chinurile facerii te zbaţi.
ANTONIO
(arată spre Gonzalo)
Ascultă-mă. Acest bătrân uituc
— Ce va fi dat uitării după moarte —
L-a-ncredinţat pe rege (doar la asta
Se mai pricepe) că feciorul lui
E-n viaţă. Dar noi ştim că s-a-necat:
Sunt sigur, cum sunt sigur că nu poate
Să-noate omu-acesta-n somn.
SEBASTIAN
Nu cred. Nici o nădejde nu-i să fi scăpat.
ANTONIO
„Nici o nădejde"-nseamnă pentru tine-o
Nădejde mare, atât de 'naltă-ncât
Ambiţia nu-i poate-ntrece piscul,
Şi se opreşte-acolo... Eşti de-acord
Că Ferdinand s-a înecat?
SEBASTIAN
E mort.
ANTONIO
Moştenitorul Neapolului, cine-i?
SEBASTIAN
E Glaribel.
ANTONIO
Regina din Tunis,
Ce stă aşa departe, că nu poate
Primi din Neapol veşti, decât de-ar face
Poştaş din soare (luna-i prea înceată).
Până să afle, pruncii-ar creşte mari,
Cu barbă. Din Tunis pornind, în mare
Ne-am înecat, afară de câţiva
Meniţi să săvârşească-un fapt, prin care
Trecutul e-un prolog, iar ce urmează
E treaba ta şi-a mea.

SEBASTIAN
Ce tot îndrugi? A fratelui meu fiică e regina
Tunisului, iar Neapolul, de drept
I se cuvine, ca moştenitoare.
Între Tunis şi Neapol, e-o distanţă...
ANTONIO
Ce parcă strigă: „Cum să se întoarcă
În Neapol, Claribel? Să stea-n Tunis,
Iar Sebastian să se trezească!"...Uite,
Închipuie-ţi că-s morţi — e-un somn şi moartea —
Atunci, la Neapol, s-ar găsi un rege
La fel de bun ca adormitul ăsta,
Curteni ca şi Gonzalo de flecari;
O gaiţă la fel de învăţată
Aş fi eu însumi, la nevoie. Ah,
Dac-ai avea acelaşi gând! Ce somn
Prielnic slavei tale-ar fi acesta!
Mă înţelegi?
SEBASTIAN
Da, cred că te-nţeleg.
ANTONIO
Şi cum ai vrea norocul să-ţi întâmpini?
SEBASTIAN
Mi-aduc aminte cum l-ai alungat
Pe fratele tău, Prospero.
ANTONIO
Aşa e:
Şi uită-te ce bine-mi vin acum
Veşmintele, mai bine ca-nainte.
Eram în rând cu servitorii lui —
Acum, ei mă slujesc pe mine numai.
SEBASTIAN
Dar conştiinţa?...
ANTONIO
Ce-o mai fi şi asta?
Degerătură la călcâi de-ar fi,
Aş merge în târlici. Nu simt în piept
Această zeitate... Douăzeci
De conştiinţe, cu-nveliş de zahăr,

De-ar sta-ntre mine şi Milan, sunt sigur
Că s-ar topi... Priveşte-l pe-al tău frate:
N-ar fi de loc mai bun decât ţărâna
Pe care zace, dac-ar fi ce pare,
Adică mort... Cu-acest oţel supus,
Îl fac să doarmă-n veci... În timp ce tu
L-ai mântui pe boşorogul ăsta,
Pe-acest Jupân Prudenţă, ce-ar putea
Să ne încurce. Toţi ceilalţi, fii sigur,
Le-nchidem gura, cum o-nchizi cu lapte
Pisicii; orişice le-am porunci,
Ne-ar asculta, supuşi.

SEBASTIAN

Prieten drag.
Îţi voi urma exemplul: după cum
Ai dobândit Milanul, tot astfel
Voi dobândi eu Neapolul. Şi-acum,
Să tragem spada. Cu o lovitură
Scăpa-vei de tributul ce-l plăteşti,
Iar eu, ca rege, te voi preţui.

ANTONIO

Să tragem spada în aceeaşi clipă:
Când braţul mi-l ridic, tu fă la fel,
Asupra lui Gonzalo.

SEBASTIAN

Stai, o vorbă...
(îşi vorbesc în şoaptă.)
(Muzică. Reapare Ariel, nevăzut, şi se apleacă asupra lui Gonzalo.)

ARIEL

Stăpânul meu prevede, prin magie,
Primejdia care îi paşte-acum
Şi mă trimite ca să-i scap, altminteri
Tot planul lui de râpă se va duce.
(Cântă în urechea lui Gonzalo.)
Sforăi, adormit de tot,
Neştiind că un complot
Se urzeşte:
Dacă ţii la viaţa ta,
Lasă somnul şi păzea...

Te trezeşte!
ANTONIO
Hai, amândoi, deodată să izbim!
GONZALO
(trezindu-se)
O, îngeri buni, pe rege ocrotiţi-l!
(îl zgâlţâie pe Alonso, care se trezeşte şi el.)
Trezeşte-te! Dar ce se-ntâmplă-aici?
ALONSO
(lui Antonio şi Sebastian)
Cu săbiile trase? Ce-i cu voi?
Ce-s feţele acestea îngrozite?
SEBASTIAN
Pe când stăteam aici, să te veghem,
Am auzit un răget ca de taur,
Sau chiar de leu, grozav. Nu te-a trezit?
ALONSO
N-am auzit nimic.
ANTONIO
Era un zgomot
Ce-ar fi înspăimântat şi-un căpcăun,
De se cutremura întreg pământul.
N-a fost un singur leu, ci zeci şi sute.
ALONSO
Ai auzit ceva, Gonzalo?
GONZALO
Sire,
Pe legea mea, am auzit un murmur,
Un bâzâit ciudat, ce m-a trezit...
Te-am zgâlţâit, trezindu-te. Când ochii
Mi i-am deschis, eu i-am văzut pe ei
Cu săbiile trase... Adevărul
E că a fost ceva... Să stăm de veghe,
Sau să plecăm de-aici. Să ne-narmăm.
ALONSO
Da, să plecăm, pe bietul meu fecior
Să-l căutăm.
GONZALO
Să-l ocrotească cerul
De fiare, căci pe insulă-i, desigur.

ALONSO
Să mergem, dară; ia-o înainte.
ARIEL
(în timp ce ceilalţi se depărtează)
Stăpânul meu va şti ce-am săvârşit,
Deci, rege, cată-ţi fiul, liniştit.
(Iese.)

SCENA 2

Un platou sterp. Vreme posomorâtă. Intră Caliban, cu o legătură de lemne. Se aud tunete.

CALIBAN
Din gropi şi smârcuri, molimele supte
De soare peste Prospero să cadă,
S-ajungă-ntreg o boală.
(Fulgeră.)
Da, îl blestemi,
Deşi m-ascultă duhurile lui
(îşi lasă jos povara)
Ce, numai la porunca lui, mă-mburdă
M-aruncă-n glod, mă sperie cu stafii,
Mă poartă-aiurea noaptea, ca o torţă.
La orice fleac le-asmute împotrivă-mi
— Au chipuri de maimuţe uneori,
Ce-şi râd de mine şi mă muşcă-apoi;
Ades îmi ies în cale ca aricii
Şi ţepii si-i înfig în talpa-mi goală;
Iar alteori le simt pe trupul meu,
Ca nişte şerpi ce-mi şuieră-n ureche,
De-mi vine să-mi iau câmpii...
(Intră Trinculo.)
Uite, na!
Un duh de-al lui vrea să mă canonească
Pentru zăbavă: am să mă lungesc,
Poate c-aşa n-o să mă bage-n seamă.
(Se trânteşte cu faţa în jos, încât nu i se vede decât mantaua.)
TRINCULO

Nici un tufiş, nici măcar un copăcel ca să te poţi feri de vremea rea — şi iacătă că vine iar furtuna, auzi cum şuieră vântul. Norul ăla negru şi mătăhălos seamănă c-un poloboc gata-gata să-şi deşerte vinul. Dac-o tuna iar ca mai-nainte, nu ştiu un' să-mi vâr scăfârlia. Din norul ăla o să plouă cu găleata, mai mult ca sigur...

(Calcă peste Caliban.)

Hei, dar ce-i cu mogâldeaţa asta? O fi om sau peşte? Viu sau mort? *(îl miroase.)* După miros s-ar zice că e peste, miroase a peşte împuţit. Un fel de batog, dar de loc proaspăt. Curios peşte! De-aş fi acu în Anglia — cum mai fusei — aş pune pe careva să mi-l vopsească şi-atunci toţi proştii din târg s-ar repezi să-l cumpere, cu bani grei. Acolo, cu o pocitanie ca asta ai traiul asigurat! Orice dihanie poate face om din tine. Ăia n-ar da un sfanţ unui olog, dar ar da şi-un pol ca să vadă un indian mort. *(Ridică un capăt al mantalei.)* Ia te uită! Are picioare de om şi aripioarele-i parc-ar fi braţe! *(îl pipăie.)* Valeu, şi e cald! *(Se dă înapoi.)* Numai ştiu ce să cred. În tot cazu', nu-i peşte; te pomeneşti c-o fi vreun pământean al insulei, trăsnit de curând pesemne. *(Tună.)* Valeu! Iar vine furtună: ăl mai bine-i să mă ascund sub mantaua lui... *(Se vâră sub capătul de jos al mantalei.)* Alt adăpost nu văz să fie pe-aproape. Nevoia te face să nu-ţi alegi vecinii de pat. Am să stau aici până-o trece furtuna.

(Intră Stephano cu un şip în mână, cântând.)

STEPHANO

N-am să mai ies pe mare, mare,
Pe ţărm aş vrea să mor...
Grozav cântec de îngropăciune!...
Ia să mă mai alin un pic. *(Bea)*
(Cântă.)
Eu, căpitanul, matrozii şi şeful
Pe fete grozav le iubeam,
În fiece zi făcându-ne cheful.
Şi numai pe Kate o lăsam,

C-avea o limbă-ascuţită ca acu:
Pe-orice matroz îl primea cu „la dracu!"
Mirosul catranului nu prea-i plăcea,
Dar un croitor s-o ciupească putea.
Băieţi, hai pe mare şi daţi-o „la dracu!"
Parşiv cântec şi ăsta... Dar ia să mai tragem o duşcă... *(Dea.)*

CALIBAN

Nu mă mai canoni... Aoleo!

STEPHANO

Ce se-ntâmplă? Sunt şi diavoli pe-aci? Nu cumva ne jucaţi vreo festă cu sălbatici şi cu pieiroşii? N-am scăpat eu de la înec ca să mă sperii acum de dihania asta cu patru picioare. Bine-a zis cine a zis că nu s-a născut încă omul cu patru picioare care să-l pună pe Stephano cu botul pe labe. Şi aşa va fi, câtă vreme-mi mai bate inima-n piept.

CALIBAN

Valeu, cum mă mai munceşte duhul!...

STEPHANO

O fi vreun căpcăun cu patru labe, de pe insulă, şi mi se pare mie că-i bolnav de friguri... Unde naiba o fi-nvaţat graiul nostru? Drept răsplată, o să-i dau o mână de-ajutor... Dacă-l vindec, îl îmblânzesc şi-l iau cu mine la Neapole — ar fi un plocon vrednic de orice împărat care-a călcat vreodată pe-o blană.

CALIBAN

(scoţând capul)

Nu mă mai canoni atâta, rogu-te. Am să duc degrabă lemnele acasă.

STEPHANO

L-au apucat frigurile şi bate câmpii. Ia să-i dau să guste din şip: dacă n-a mai pus niciodată vin în gură, scapă de bâţâială. Dacă-l vindec şi-l îmblânzesc, m-am pricopsit — îl vând în câştig. Cu unul ca ăsta îţi scoţi pârleala.

(îl apucă de umăr.)

CALIBAN

Nu mi-ai făcut rău pân-acum,
Dar o să-mi faci, o ştiu după-al tău tremur:
Te-aţâţă Prospero-mpotrivă-mi.

STEPHANO

Fă-te-ncoa'! *(îi aruncă şipul.)* Deschide gura; asta o să-ţi dezlege limba. Hai, mâţă, deschide gura, cu asta scapi de bâţâială, zău. Ţi-o spun eu. *(Caliban bea.)* Nici nu ştii ce prieten ai găsit. Mai desfă-ţi o dată fălcile.

TRINCULO

Parc-am mai auzit eu glasul ăsta. Te pomeneşti că-i... Ba nu, că s-a-necat. Ăştia-s diavoli. Doamne, apără!

STEPHANO

Patru picioare şi două glăscioare — e un balaur foarte nostim! Glasul din faţă are, pesemne, menirea să-l vorbească de bine pe prietenul său, iar ăl din spate să bârfească şi să-njure... Îi dau tot vinul din şip, dacă-i prieşte şi-l scapă de friguri. Hai, bea. *(Caliban se supune.)* Amin! Ia să-ţi torn acu şi pe gura ailaltă.

TRINCULO

Stephano!

STEPHANO

(se dă înapoi)

M-ai chemat cu gura ailaltă? Doamne, fie-ţi milă! Ăsta-i diavol, nu căpcăun, îl las, că n-am lingură mare ca să stau cu el la masă[13].

TRINCULO

Stephano! Dacă eşti cu adevărat Stephano, pune mâna pe mine şi vorbeşte-mi: sunt Trinculo! Nu te teme, sunt bunul tău prieten Trinculo.

STEPHANO

Dacă eşti cu-adevărat Trinculo, ieşi de-acolo. *(îl apucă de glezne.)* Am să te trag de picioarele mai scurte — Trinculo avea astfel de picioare... Da, zău, astea sunt ale lui. *(Se uită la el.)* Eşti chiar Trinculo, pe câte văd. Cum de-ai ajuns să fii dosul

dihaniei ăsteia? Are-o răsuflătoare pe unde ies Trinculi?

TRINCULO

(ridicându-se)

Credeam c-a fost doborât de trăsnet... Dar, Stephano, nu te-ai înecat? Acu trag nădejde că nu te-ai înecat. A trecut furtuna? De teama ei, m-am pitit sub mantaua pocitaniei. Va să zică trăieşti, Stephano? O, Stephano, se cheamă că doi napolitani au scăpat cu viaţă!

(Îl zgâlţâie zdravăn.)

STEPHANO

Nu mă zgudui, că ameţesc.

CALIBAN

Frumoşi mai sunt la chip, de n-or fi duhuri:
Acesta-i zeu şi are-o băutură
Cerească. În genunchi îi voi cădea.

(îngenunchează.)

STEPHANO

Cum de-ai scăpat? Şi cum de-ai ajuns aici? Jură pe şipul ăsta, cum ai venit aici?... Eu, unul, am scăpat agăţându-mă de-un butoi de madera, pe care marinarii-l zvârliseră peste bord — ţi-o jur pe şipul ăsta, pe care mi l-am meşterit singur, din scoarţă de copac, după ce-am ajuns pe ţărm.

CALIBAN

(se apropie)

Jur pe-acest şip să-ţi fiu supusă slugă.
Nu-i pământească băutura asta.

STEPHANO

Uite! *(îi întinde şipul lui Trinculo.)* Jură şi spune-mi cum ai scăpat.

TRINCULO

Am înotat pân'la ţărm, ca o raţă. Zău că-not ca o raţă, ţi-o jur.

STEPHANO

Sărută sfânta scriptură... *(Trinculo bea.)* Ăi fi-notând tu ca o raţă, dar arăţi ca o gâscă. *(îi smulge din mână şipul.)*

TRINCULO

Ah, Stephano, mai ai băutură?

STEPHANO

Tot butoiul, frăţioare. Pivniţa mea e-ntr-o stâncă pe malul mării, acolo mi-am ascuns vinaţul... *(Se uită cu coada ochiului la Caliban.)* Ei, dihanie, cum o duci cu frigurile?

CALIBAN

Ci spune-mi, n-ai picat cumva din cer?

STEPHANO

De-a-dreptul din lună, crede-mă... *(Golind şipul.)* De omul din lună ai auzit? Eu eram.

CALIBAN

(i se prosternă)

Te-am zărit acolo şi mă închin ţie: stăpâna mi te-a arătat, aveai un câine şi-ţi uscai obielele pe-o tufă.

STEPHANO

Hai, jură pe sfânta evanghelie şi sărut-o. O umplu îndată la loc...Jură!

TRINCULO

Pe lumina cerului, nu-i cine ştie ce grozav căpcăunul. Nu mi-e frică de el — e tare slab de minte... Omul din lună! E şi lesne crezător, după toate alea. Dar ştie să bea... Bravo, căpcăune, te pricepi să tragi la măsea.

CALIBAN

Fii dumnezeul meu: am să-ţi arăt
Al insulei pământ mănos, în întregime
Şi tălpile am să-ţi sărut.

TRINCULO

E-un căpcăun făţarnic şi beţiv, pe legea mea. Când o s-adoarmă dumnezeul lui, o să-i şterpelească şipul.

CALIBAN

Jur să-ţi fiu rob şi tălpile-ţi sărut.

STEPHANO

Atuncea, cazi în genunchi si jură.

(Caliban îngenunchează, cu spatele la Trinculo.)

TRINCULO

Mor de râs când mă uit la căpcăunul ăsta nerod. N-are pereche de tâmpit ce e. Mai că-mi vine să-l bat...

STEPHANO

Hai, pupă-aici.

(Caliban îi sărută picioarele.)

TRINCULO

Dar e beat-mort, nenorocitul... Scârbos căpcăun!

CALIBAN

Am să-ţi arăt izvoarele curate,
Voi pescui, îţi voi culege boabe
Şi-ţi voi aduce lemne-ndeajuns.
La naiba cu tiranul ce-l slujeam!
Un lemn nu-i mai aduc! Te voi urma,
Om minunat!

TRINCULO

Caraghios căpcăun! Un beţiv nenorocit i se pare o minune de om!

CALIBAN

Te-oi duce la aluni şi merişori
Şi, scormonind cu ghearele pământul,
Ţi-oi scoate baraboi. Am să-ţi arăt
Şi gaiţa în cuib, am să te-nvăţ
Să prinzi maimuţa sprintenă-n capcană
Şi pui de pescăruşi[14] am să-ţi aduc
Din cele stânci. Vei merge, dar, cu mine?

STEPHANO

Du-ne unde vrei, numai nu pălăvrăgi atâta. Ajunge! Trinculo, având în vedere că regele şi toţi ceilalţi s-au înecat, noi suntem moştenitorii insulei. *(Lui Caliban.)* Ia-mi şipul şi du-l. *(Lulndu-l de braţ pe Trinculo.)* Frate Trinculo, acuşi îl umplem la loc.

CALIBAN

(cântă ca un om beat)

Adio, crunt stăpân, adio!

TRINCULO

Un căpcăun care zbiară, un căpcăun beat.

CALIBAN

Nu-i mai prind peşti,
Nu-i mai fac foc.
Nu-i voi căra
Nici o surcea.
Nici blide nu-i mai spăl de loc.
Ban! Ban! Ca-li-ban
Are alt stăpân, nu un tiran.
Ura! Trăiască libertatea! Ura! Ura!
STEPHANO
Bravo, căpcăune! Ia-o-nainte!
(Ies ţopăind.)

ACTUL III

SCENA I

În faţa peşterii lui Prospero. Intră Ferdinand, cărând un buştean.

FERDINAND
Anume jocuri obosesc, dar munca
Le-adaugă plăcere; uneori
O umilinţă-i nobil îndurată,
Iar cele mai modeste începuturi
Tind spre un ţel înalt... Această muncă
Mi s-ar părea un chin îngrozitor
De n-aş fi-nsufleţit de o domniţă
Ce-mi schimbă truda în plăcere... O,
Pe cât e tatăl de-arţăgos şi rău,
Pe atât e ea de bună. *(Se aşează.)* El m-a pus
Să-i car buşteni cu miile; ea plânge
Când vede cum muncesc de greu si-mi spune
Că niciodată n-a fost truditor
Mai nobil decât mine. *(Se ridică.)* Dar uitasem.
Aceste gânduri munca-mi uşurează —
În aste clipe-s cel mai odihnit[15].
(Miranda iese din peşteră. Prospero rămâne la intrarea peşterii, nevăzut.)
MIRANDA

Nu mai munci atât, te rog. Aş vrea
Un fulger să fi ars aceşti buşteni
Pe care ai poruncă să-i aduni.
Povara lasă-ţi jos şi te-odihneşte:
Va plânge-n vatră că te-a ostenit...
Te rog să te-odihneşti: cu nasu-n cărţi
E tata. Ai trei ceasuri la-ndemână.
FERDINAND
Stăpână dragă, până să sfârşesc
Această treabă, mă apucă noaptea.
MIRANDA
De te aşezi, car eu buşteni în locu-ţi:
Pe-acesta dă-mi-l, ca să-l duc la stivă.
FERDINAND
Nu, scumpa mea, decât să trândăvesc
În timp ce-nduri o astfel de ruşine,
Mai bine-mi frâng spinarea.
MIRANDA
Ca şi ţie
Această muncă mi s-ar potrivi
Şi-aş îndura-o mai uşor, dorind-o,
În timp ce tu o faci fără să vrei.
PROSPERO
(aparte) Sărmana mea, te-ai prins, pe cât se vede.
MIRANDA
Pari obosit.
FERDINAND
Nu, nobilă stăpână
— E dimineaţă noaptea, când te văd.
Vreau numele să-mi spui, spre-a-l pomeni în rugăciuni.
MIRANDA
Miranda. — Tată, vai, Porunca ţi-am călcat-o!
FERDINAND
Admirată Miranda, preţuieşti cu-adevărat
Mai mult decât orice pe lumea asta.
Mi-au încântat privirea multe fete,
Ades mi-a fost auzul fermecat
De glasul lor; pe multe dintre ele

Le-am îndrăgit pentru anume haruri,
Dar nu deplin, căci fiecare-avea
Câte-un cusur care-i ştirbea nobleţea...
Dar tu n-ai seamăn, eşti desăvârşită,
Din tot ce-i bun în oameni eşti făcută.
MIRANDA
Eu n-am văzut nicicând vreo altă fată.
Alt chip, decât al meu într-o oglindă,
Nu-mi amintesc. Iar chipuri de bărbaţi,
Afar' de tine, bunul meu prieten,
Şi de iubitu-mi tată, n-am privit.
Cum or fi alţii nu ştiu, însă jur
Pe feciorie — juvaer în zestrea-mi —
Că n-aş vrea alt tovarăş decât tine —
Şi nici nu-mi pot închipui alt om
Vederii mele mai plăcut... Dar iată,
Pălăvrăgesc şi uit îndemnul tatei.
FERDINAND
Miranda, sunt un prinţ, poate chiar rege
— O, n-aş mai fi! — şi n-aş mai îndura
Corvada asta, cum n-aş şti să-ndur
Pe buze-o muscă... Sufletul mi-ascultă:
Din clipa-n care te-am văzut, spre tine
Zburat-a a mea inimă, dorind
Să-ţi fie sclavă. Iată de ce sunt
Un buştenar atât de răbdător.
MIRANDA
Deci, mă iubeşti?
FERDINAND
O, ceruri, o, pământ,
Fiţi martori şi încununaţi-mi spusa
Cu fericire, de-i adevărată,
Iar dacă-i mincinoasă, să-mi prefaceţi
În nenoroc cât bine mi-a fost scris.
Da, te iubesc şi te cinstesc mai mult
Decât orice pe lume.
MIRANDA
Sunt nebună
Să plâng de fericire.
PROSPERO

(aparte)
Două inimi
Alese, întâlnitu-s-au! Pogoare
Asupră-le al cerurilor har!
FERDINAND
De ce plângi?
MIRANDA
De nevrednicia mea,
Că nu cutez să dau ce-aş vrea să dau,
Nici să primesc ceva, fără de care
Nu pot trăi... Dar toate astea-s fleacuri
Mă dau pe faţă, vrând să mă ascund...
Sfioasă şiretenie, în lături!
Tu, nevinovăţie, fi-mi îndemn!...
De vrei, îţi sunt soţie, iar de nu,
Fecioară voi muri, în slujba ta:
Tovarăşă să-ţi fiu, mă poţi opri,
Dar nu mă poţi opri să te slujesc.
FERDINAND
(îngenunchează)
Stăpână dragă, rob îţi sunt, pe veci!
MIRANDA
Îmi vei fi soţ?
FERDINAND
Doresc să-ţi fiu, cum robul
Doreşte libertatea. Iată-mi mâna.
MIRANDA
Ţi-o-ntind pe-a mea cu inima în palmă.
Şi-acum, la revedere; peste-o oră.
FERDINAND
O mie au să-mi pară, nu doar una!
(Miranda iese. Ferdinand se duce să care lemne.)
PROSPERO
Ca ei de fericit nu pot să fiu
— Uimirea bucuria le-a sporit-o —
Mă bucur totuşi mult... Până la cină
Mai am destule de-mplinit, de-aceea
Mă duc la cartea mea.
(Se întoarce în peşteră.)

SCENA 2

Un golf al mării, în stânga faleza coboară lin spre plajă, în dreapta se văd stânci şi o mică grotă, la intrarea căreia stau şi beau Stephano, Trinculo şi Caliban.

STEPHANO

Ia mai ţine-ţi gura! Când s-o goli butoiul, o să bem apă — da' pân-atunci nici o picătură. De-aceea, vira! şi dă-i bătaie. Bea în sănătatea mea, slugă-căpcăun.

TRINCULO

Slugă-căpcăun! Mare nebunie-i pe insula asta! Cică n-ar fi pe ea decât cinci oameni — noi suntem trei; dacă ăilalţi doi au tot atâta minte ca noi, se duce de râpă statul.

STEPHANO

Slugă-căpcăun, bea când îţi spun. Ţi-s ochii duşi în fundul capului.

TRINCULO

Păi, unde vrei să se ducă? Dacă i s-ar duce în coadă, ar fi un căpcăun nemaipomenit.

STEPHANO

Robul meu şi-a înecat limba-n vin. Cât despre mine, nici marea nu mă poate înghiţi — am înotat trei'ş'cinci de leghe pân'la ţărm. Ascultă, căpcăune, ai să-mi fi locotenent, sau stegar.

TRINCULO

Mai degrabă locotenent, că stegar... nu poa' să stea de loc.

STEPHANO

Dom'le căpcăun, n-o să fugim.

TRINCULO

Şi nici n-o să mergem măcar: o să stăm lungiţi, ca nişte câini şi nici n-o să deschidem gura.

STEPHANO

Ascultă, pocitanie, zi şi tu ceva, dacă eşti o pocitanie de treabă.

CALIBAN

Luminăţie, cum o duci? Dă-mi voie
Să-ţi ling sandalele. Pe celălalt
N-o să-l slujesc, fiindcă nu-i viteaz.

TRINCULO

Minţi, căpcăun ageamiu: aş fi în stare să dobor şi-un vagmistru. Bă, peşte stricat, ai mai văzut tu om fricos să bea cât am băut eu azi? Fiindcă eşti jumate peşte, jumate căpcăun, umbli cu minciuni?

CALIBAN

I-auzi-l cum îşi bate joc de mine!
Îl laşi, stăpâne?

TRINCULO

„Stăpâne" — zice. Tâmpit căpcăun!

CALIBAN

Auzi-l! Iarăşi! Muşcă-l, zău, să crape!

STEPHANO

Trinculo, tacă-ţi fleanca! Dacă te răzvrăteşti, cel dintâi copac te-aşteaptă... Bietul căpcăun e supusul meu şi nu îngădui să fie batjocorit.

CALIBAN

Îţi mulţumesc, prea nobile stăpân...
Eşti bun să-mi mai asculţi o dată rugămintea?

STEPHANO

Cu plăcere: cazi în genunchi şi zi-o înc-o dată. Eu şi Trinculo stăm şi te-ascultăm.

(Caliban îngenunchează, Stephano şi Trinculo abia se mai ţin pe picioare.

(Intră Ariel, nevăzut de ei.)

CALIBAN

Cum ţi-am mai spus, sunt robul unui zbir, un vrăjitor care, prin viclenie, mi-a smuls această insulă.

ARIEL

Ba minţi!

CALIBAN

(întorcându-se spre Trinculo)
Minţi tu, maimuţă hâtră. Tare-aş vrea
Să te ucidă bravul meu stăpân... Eu nu mint!

STEPHANO

Trinculo, să ştii că dacă-i mai curmi vorba, îţi zbor vreo câteva măsele.

TRINCULO

Păi, n-am zis nimic.

STEPHANO

Taci acum, o vorbă să n-aud.

(Lui Caliban.) Zi-i 'nainte.

CALIBAN

Prin farmece pe insulă-a pus mâna
— Furându-mi-o. Dacă măria ta
Vei vrea să mă răzbuni — şi ştiu că poţi
Şi ai curajul... Ăsta nu cutează...

STEPHANO

Asta aşa e.

CALIBAN

Vei fi stăpânul insulei, iar eu
Te voi sluji.

STEPHANO

Dar cum să fac? Mă poţi duce la cetăţeanul ăla?

CALIBAN

Da, da, stăpâne: adormit ţi-l dau
Şi poţi să-i baţi şi-un cui în căpăţână.

ARIEL

Minţi, n-ai putere.

CALIBAN

Ce tot îndrugi, neghiobule, pramatie! Te rog, măria ta, loveşte-l zdravăn, Apoi ia-i şipul: de aci-nainte Să bea doar saramură. Nu-i arăt Izvoarele de apă dulce.

STEPHANO

Trinculo, astâmpără-te, c-o păţeşti. Dacă-l mai întrerupi pe căpcăun măcar c-o vorbă, pe legea mea că las mila la o parte şi fac din tine pastramă.

TRINCULO

Dar ce-am făcut? Nici n-am deschis gura. Uite, mă dau mai încolo, poftim.

STEPHANO

N-ai zis tu că minte?

ARIEL

Tu minţi!

STEPHANO

Mint? Na! *(îl loveşte.)* Dacă ţi-a plăcut, mai spune-mi şi altădată că mint.

TRINCULO

N-am zis că minţi. Ce, eşti într-o ureche şi-ai şi surzit? Dar-ar ciuma-n şipul tău! Uite unde duce beţia. Lua-l-ar naiba de căpcăun, iar ţie cădea-ţi-ar mâna!

CALIBAN

Ha, ha, ha!

STEPHANO

Şi-acum, povesteşte mai departe...

Iar tu dă-te mai încolo! *(îl ameninţă pe Trinculo.)*

CALIBAN

Să-l baţi până se satură, pe urmă,
Îl bat şi eu.

STEPHANO

Dă-te mai încolo. — Hai zi-i mai departe.

CALIBAN

Cum îţi spuneam, e obiceiul lui
Să doarmă după masă: du-te-acolo,
Ia-i cărţile şi dă-i la cap c-un lemn,
Îi spinteci burta c-un ţăruş, sau gâtul
Cu un cuţit i-l tai. Dar nu uita
Să-i iei hârţoagele, căci fără ele
E-un tont cum sunt şi eu şi nici un duh
Nu-l mai ascultă: toate îl urăsc
La fel ca mine. Cărţile, doar ele,
Pe foc le pui. Mai are şi unelte
— Aşa le zice — şi ar vrea cu ele
Să-şi umple casa, când o va avea.
Dar cea mai mare-avere-a lui e fata,
Frumoasă foc; el însuşi o numeşte
„Fără egal". Femei eu n-am văzut
Afar' de ea şi mama, Sycorax,
Dar între ele-i o deosebire
Ca de la ceruri la pământ.

STEPHANO

E chiar

Atâta de frumoasă?

CALIBAN

Da, stăpâne.

S-ar potrivi în patu-ţi de minune

Şi-o droaie de copii frumoşi ţi-ar face.

STEPHANO

Căpcâune, am să-l ucid pe cetăţean şi am să domnesc pe insulă împreună cu fiică-sa, regina mea — trăiască regele şi regina! Iar tu şi cu Trinculo veţi fi vice-regi... Ce zici de ideea asta, Trinculo, îţi place?

TRINCULO

E straşnică.

STEPHANO

Bate laba, îmi pare rău că te-am pocnit. Numai vezi, cât trăieşti, ai grijă ce vorbeşti.

CALIBAN

Într-o jumate ceas va adormi — îl vei ucide?

STEPHANO

Da, pe cinstea mea.

ARIEL

Stăpânului mă duc să-i dau de veste.

CALIBAN

Ce bine-mi pare! Să ne-nveselim...

Mai zi-mi o dată cântecelul ăla.

STEPHANO

Dacă mă rogi tu, căpcăune, fac orice pentru tine. Hai, Trinculo, să cântăm.

(Cântă.)

Joc de ei ne batem, limba să le-o scoatem,

Facem tot ce vrem.

CALIBAN

Nu-i asta melodia.

(Ariel cântă melodia din fluier şi tamburină.)

STEPHANO

Ce-o mai fi şi asta?

TRINCULO

E cântecelul nostru, cântat de Jupân Nimeni.

STEPHANO

(strângând pumnul)

Dacă eşti om, arată-te. Iar dacă eşti diavol, fă ce vrei.

TRINCULO

(plângăreţ) O, iartă-mi păcatele!

STEPHANO

Moartea stinge toate datoriile. Te sfidez, demone! *(Deodată îi piere curajul.)* Fie-ţi milă de noi!

CALIBAN

Ţi-e frică?

STEPHANO

Nu, căpcăune, nu mi-e frică de loc.

CALIBAN

Să nu te temi — căci insula e plină
De zgomote şi melodii plăcute,
Ce nu fac rău. Îmi zumzăie-n urechi
Adesea mii de cobze şi de naiuri,
Şi glasuri, uneori, ce mă adorm
Din nou când mă trezesc după-un somn lung.
Atunci, în vis, îmi pare că asupră-mi
Se cască norii şi comori mi-arată,
Încât vreau iar s-adorm, când mă trezesc.

STEPHANO

Îmi place împărăţia asta, în care muzica e pe degeaba.

CALIBAN

Numai să scapi de Prospero.

STEPHANO

Vine şi asta — n-am uitat ce mi-ai spus.

TRINCULO

Cântecul se depărtează. Ce-ar fi să ne luăm după el şi p-ormă să ne facem treaba?

STEPHANO

Ia-o-nainte, căpcăune, te vom urma. Tare-aş vrea să-l văd pe muzicantul ăla. Cântă grozav.

TRINCULO

Hai, vii? Eu rămân în urmă, Stephano.

(îl urmează pe Ariel, urcând poteca de pe faleză)

SCENA 3

Crângul de tei de deasupra peşterii lui Prospero, pe culmea stâncii. Alonso şi curtenii lui, obosiţi şi descurajaţi, îşi croiesc drum printre copaci. Gonzalo se târăşte în urma celorlalţi.

GONZALO
Pe Sfânta Născătoare, nu mai pot,
Nu mă mai ţin picioarele, alteţă.
E-un labirint fără sfârşit. Dă-mi voie
Să m-odihnesc.
ALONSO
Bătrâne, nu te cert,
Fiind eu însumi ostenit de moarte.
Şezi jos şi te-odihneşte...
(Alonso, Gonzalo, Adrian şi Francisco se aşază.)
Până-aici
Mi-a fost nădejdea sfetnic: n-o mai las
Să mă-amăgească. S-a-necat acela
Pe care-l căutăm, iar marea-şi râde
De cercetarea noastră pe uscat...
În pace odihnească!
ANTONIO
(care stă cu Sebastian, ceva mai departe)
Bine-mi pare
Că şi-a pierdut nădejdea. Nu cumva
De hotărârea noastră să te lepezi,
Fiindcă-am dat o dată greş.
SEBASTIAN
Aştept
Un nou prilej, să-l folosim din plin.
ANTONIO
Ce-ai zice să-ncercăm chiar astă-noapte?
Sunt osteniţi de drum şi nu-s în stare
Să stea de veghe ca în alte daţi.
SEBASTIAN

La noapte, deci. Nici un cuvânt mai mult.

(Se aude o muzică solemnă, ciudată. Apare Prospero, nevăzut, deasupra lor.)

ALONSO

Prieteni buni, ce-i cântecul acesta?

GONZALO

O muzică încântătoare, dulce!

(Apar o mulţime de făpturi ciudate, care aşază o masă de ospeţe, apoi dănţuie în jurul ei cu mişcări graţioase; după ce-l poftesc la masă pe rege şi suita lui, dispar.)

ALONSO

Ce-au fost aceste duhuri? Doamne-ajută!

SEBASTIAN

E-un teatru de păpuşi însufleţite.
Acuma cred că-s inorogi pe lume
Şi că-n Arabia e un copac
În care-i tronul păsării măiastre.

ANTONIO

Da, cred şi eu. Iar de mai e vreun lucru
De necrezut, jur că-i adevărat.
Drumeţii niciodată n-au minţit,
Deşi-s huliţi de proşti când vin acasă.

GONZALO

M-ar crede cei din Neapol, de le-aş spune
Ce s-a-ntâmplat aici şi c-am văzut
Asemenea făpturi — nu mă-ndoiesc
Că-s pământeni ai insulei — ciudate
La-nfăţişare, dar mai delicate
Decât sunt îndeobşte-ai noştri semeni?!

PROSPERO

(aparte)

Prea bine zici, cinstite domn, căci unii
Din cei de faţă sunt mai răi ca dracul...

ALONSO

Mă minunez văzând aceste chipuri;
Atâta farmec au şi-atâta graţie!
E muzică-n mişcările lor mute!

PROSPERO

(surâzând sumbru) Nu te grăbi cu lauda, aşteaptă.

FRANCISCO

Ciudat cum au pierit.

SEBASTIAN

Dar n-are-a face,
Mâncarea ne-au lăsat-o şi — ni-e foame...
(Se uită cu jind la masă.) Ce-ar fi să guşti puţin?

ALONSO

Nu, n-am nevoie.

GONZALO

Nu-ţi fie teamă, sire. Când eram
Copii, am fi crezut noi că, la munte,
Sunt oameni care au, ca nişte tauri,
Guşi lungi — desagi de piele — sau că alţii
Au capu-n piept precum ne-ncredinţează
Drumeţii care-ncheie rămăşaguri[16]?

ALONSO

M-aşez cu voi la masă, chiar de-ar fi
Cea de pe urmă... Totuna îmi este,
Căci traiul mi-am trăit. Hai, frate, duce,
Urmează-mi pilda, şezi şi tu cu noi.
(Alonso, Sebastian şi Antonio iau loc la masă.)

(Tunete şi fulgere. Apare Ariel, cu înfăţişarea unei zgripţoroaice înaripate. Bătând din aripi face să dispară masa, printr-o vrajă ciudată.)

ARIEL

Sunteţi trei păcătoşi, pe care marea,
Urmând porunca soartei — ce-i stăpâna
Pământului — v-a azvârlit aici,
Pe insula aceasta fără oameni,
Căci printre oameni n-aţi putea trăi.
(Cei trei scot săbiile.)
V-am scos din minţi, fricoşilor; dar alţii,
La fel de laşi ca voi, s-ar spânzura
Sau îneca, de-ar fi în locul vostru!
(Cei trei se reped să lovească, dar o vrajă îi ţintuieşte.)

Nebunilor! Eu şi ortacii mei
Suntem ale destinului unelte.
Cu săbiile voastre aţi putea
Să-mpungeţi mai degrabă vântul, sau
Să sfâşiaţi râzânda faţă-a mării,
Decât să smulgeţi din penetul meu
Măcar vreun fir. La fel de neatins
Sunt ceilalţi. Şi de-altminteri chiar de-aţi vrea
Tot n-aţi putea, căci săbiile voastre
Prea grele-s pentru voi acum... Mi-e dat
Să v-amintesc că din Milan, voi trei
Pe Prospero l-aţi alungat, zvârlindu-l
Pe mare — care fapta v-a plătit-o! —
Cu mândra-i copiliţă împreună.
Drept care cerul, care doar amână,
Fără-a uita, a aţâtat uscatul
Şi marea, împotriva voastră — da,
A asmuţit asupra voastră toate
Făpturile pământului şi mării...
Alonso, ţie ţi-a luat feciorul
Şi-acum, prin mine, îţi vesteşte-o moarte —
O vei simţi la fiecare pas
Pe insula aceasta fără viaţă;
De-a ei mânie, doar prin pocăinţă
Şi-o viaţă fără pată, poţi scăpa.

(Se aude un tunet şi Ariel dispare; reapar, însoţite de o muzică suavă, graţioasele făpturi, care, dansând şi făcând fel de fel de grimase, scot masa afară din scenă.)

PROSPERO

Ai fost grozav în rolul zgripţoroaicei,
Scump Ariel — cu mult firesc, întocmai
Precum ţi-am poruncit. Şi n-ai uitat
Nimic din ce aveai de spus. La fel
Şi celelalte duhuri şi-au jucat
Cu-nsufleţire, admirabil, rolul.
Da, şi-a făcut efectul vraja mea:
Duşmanii mei, cu minţile robite,
Sunt în puterea mea. În starea asta
Îi las, iar eu mă duc la Ferdinand

— Ei cred că-i mort — şi la Miranda lui
Şi-a mea.
(Iese.)
GONZALO
Dar ce ai, sire, pentru Dumnezeu?!
De ce privirea asta rătăcită?
ALONSO
E groaznic! Se făcea că îmi vorbesc
Talazurile, că îmi cântă vântul,
Iar tunetul, cu orga lui cumplită,
Acelaşi nume — PROSPERO-mi rostea,
Ca un ecou. Acuma ştiu de ce
Fecioru-mi zace-n patul lui de alge; .
Mă duc să-l caut în adâncul mării,
Să-mpart cu el culcuşul.
(Se repede spre mare.)
SEBASTIAN
De-ar veni
Toţi demonii pe rând, cu ei m-aş bate.
ANTONIO
Te însoţesc.
(Ies cu sabia în mână, înnebuniţi.)
GONZALO
Da, sunt pierduţi toţi trei.
Păcatul lor, ca o otravă-nceată,
Începe a-i muşca pe dinăuntru.
Voi, ce sunteţi mai sprinteni decât mine,
Urmaţi-i şi opriţi-i de la fapta
La care nebunia îi îndeamnă.
ADRIAN
Urmează-ne, te rog.
(Pornesc pe urmele celor trei.)

ACTUL IV

SCENA l

În faţa peşterii lui Prospero. Prospero iese din peşteră cu Ferdinand şi Miranda.

PROSPERO
De-am fost prea aspru în pedeapsa mea,
Răsplata ce ţi-o dau îndreaptă răul:
Îţi dau o parte-a vieţii mele, partea
Care mă ţine-n viaţă. Deci, a ta e.
La cazne te-am supus, ca să-ţi încerc
Iubirea. Ai trecut ciudat de bine
Această încercare. De aceea,
În faţa cerului îţi întăresc
Bogatul dar. O, Ferdinand, nu râde
C-o laud: vei vedea curând că-ntrece
Cu mult orişice laudă.
FERDINAND
Te cred,
Oracolele orişice mi-ar spune.
PROSPERO
Primeşte-mi fiica-n dar şi drept răsplata
Prea vrednic dobândită. Dar să ştii
Că de te-atingi de fecioria ei[17],
'Nainte de sfinţita cununie,
Unirea voastră nu va fi rodită
De nici o ploaie-a cerului: doar ură,
Dispreţ şi vrajbă patul nupţial
Vi-l vor aşterne-ncât vă va fi silă
De el, amândurora. Deci, doar torţa
Lui Himeneu să-ţi lumineze calea.
FERDINAND
Cum năzuiesc la zile liniştite,
Copii frumoşi şi viaţă-ndelungată,
Cu-o dragoste ca asta — nici un demon
Nu-mi poate ispiti cu negre iaduri
Şi amăgeli onoarea. I-aş răpi
Acelei zile strălucite nimbul,
Doar când aş crede că-ai lui Phoebus cai
Au damblagii, sau că frumoasa Noapte
E ţintuită-n iad.
PROSPERO
Frumos vorbit-ai. Deci, stai cu ea de vorbă: e a ta...

(îndrăgostiţii se retrag şi se aşază ceva mai încolo, pe banca de piatră. Prospero îşi ridică toiagul.)

Hei, Ariel, prea harnica mea slugă!

(Apare Ariel.)

ARIEL

Aici sunt. Ce doreşti, stăpânul meu?

PROSPERO

Tu şi ortacii tăi mi-aţi împlinit
Cu vrednicie ultima poruncă.
Acum, vă dau o nouă-nsărcinare:
Adu-mi aici alaiul peste care
Te-am pus stăpân — dar repede, căci vreau
Să-ncânt privirea tinerei perechi
Cu-o plăsmuire a moinţii mele:
Eu le-am făgăduit-o, şi-o aşteaptă.

ARIEL

Numaidecât?

PROSPERO

În clipa asta chiar.

ARIEL

Până să zici „Ai plecat?"
Şi să mai răsufli-o dat'
Pe toţi ţi i-am adunat
— Mă iubeşti, stăpâne, oare?

PROSPERO

Da, Ariel, din inimă. — Să nu vii
Decât când îmi vei auzi chemarea.

ARIEL

Fireşte.

(Dispare.)

PROSPERO

(întorcându-se la Ferdinand)

Vezi cuvântul să ţi-l ţii,
Pornirilor să nu le dai frâu liber,
Căci pentru focul sângelui e-un pai
Chiar jurământul cel mai grav. Să fii
Mai cumpătat, de vrei să-ţi ţii cuvântul.

FERDINAND

Pe pace fii, căci neaua virginală

Ce-o port pe inimă îmi potoleşte
A trupului văpaie[18].
PROSPERO
Bine... Vino,
E vremea, Ariel: mai multe duhuri
Adu, decât vreunul să lipsească.
Tăcere, numai ochi să fim! Tăcere!
(Se aude o muzică suavă.)

MASCARADA
Apare Iris
IRIS
Zeiţă Ceres, holdele-ţi înalte
De grâu, de orz, de-ovăz şi celelalte —
Păşunile din munţi, cu oi blajine,
Imaşurile de fâneaţă pline,
Zăvoaiele pe care-April le împle
Cu crini, de pus naiadelor la tâmple —
Dumbrăvile, a căror umbră deasă
O caută acel pe care-l lasă
Ibovnica; şi viile bogate,
Şi ţărmul sterp, cu stânci, pe care-ades
Te-ntinzi la soare — lasă-acestea toate:
A Cerului crăiasă m-a trimes
Pe mine, curcubeul ei, să-ţi spun
Că vrea să-i fii, la joc, tovarăş bun.
Văd carul ei, cel tras de păunite:
Hai, Ceres, spune-i bun venit zeiţei.
(Carul Junonei apare pe boltă. Intră Ceres.)
CERES
Salut, o sol pestriţ, ce pe vecie
Asculţi de a lui Jupiter soţie
Şi, cu-aripi ca şofranul, peste flori
Îmi picuri miere şi îmi înfăşori
Pământurile-n straşnice covoare
Stăpâna ta de ce mă cheamă oare?
IRIS
Spre a nunti o dragoste curată
Şi-a-i da o zestre binemeritată.
CERES

Drag arc ceresc, întâi să-mi spui, de vrei,
Dacă Venera şi feciorul ei
Sunt cu regina, fiindcă-am jurat
Să nu-i mai văd, de când l-au ajutat
Pe Pluton să-mi răpească biata fiică.
IRIS
De ea tu n-ai temei să-ţi fie frică:
Am întâlnit-o printre nori — zbura
Spre Paphos, cu fecioru-i după ea.
Pe-aici când au trecut, au vrut cu-o vrajă
Nesăbuită să mi-i prindă-n mreajă
Pe-aceşti logodnici, juruiţi să fie
Fără prihană pân-la cununie.
Dar în zadar: ibovnica lui Marte
A dat iar greş. Iar fiul ei, trist foarte,
Săgeţile-otrăvite şi le-a frânt
Şi a rostit fierbinte jurământ
Să nu mai tragă, ci, ca un ştrengar
Cu vrăbiile să se joace doar.
(Junona coboară din carul ei.)
CERES
Junona, cea mai mândră-ntre regine,
Soseşte: după paşi o simt că vine.
JUNONA
Ce faci, iubită soră? Hai cu mine,
Perechea asta s-o blagoslovim
— Să propăşească-n pace să-i dorim!
(Cântă.)
Bunăstare, armonie,
Mulţi copii şi bucurie
Azi Junona vă urează
Şi vă binecuvântează.
CERES
Roade multe şi bogate
Şi hambare-ndoldorate;
Vite grele de ciorchine,
Holde mari, cu spice pline;
Primul prunc să vină-n lume
După seceriş anume.
Grijile să nu vă plouă

— Ceres vă urează vouă.

FERDINAND

Ce arătări fermecătoare.
Oare Sunt duhuri?

PROSPERO

Duhuri, da: eu le-am chemat
Din lumea lor, spre a da trup şi viaţă
Închipuirii mele.

FERDINAND

O, aş vrea
În paradisu-acesta să trăiesc
O veşnicie, lângă un părinte
Atât de înţelept si minunat.

(Junona şi Ceres îşi vorbesc în şoaptă, apoi o trimit pe Iris cu o solie.)

MIRANDA

Iubitul meu, tăcere, căci Junona
Şi Ceres îşi şoptesc[19].

PROSPERO

Mai e ceva
De împlinit. Tăceţi, nu rupeţi vraja!

IRIS

Voi, nimfe ale apelor de munte,
Cu ochi blajini şi verzi cununi pe frunte,
Lăsaţi nahlapii şi porniţi, alai:
Junona vă pofteşte pe-acest plai.
Veniţi, fecioare-nimfe, de îndată
Să-ncununăm o dragoste curată.

(Intră un grup de nimfe.)

Secerători trudiţi şi arşi de soare,
Veniţi si voi aici, de pe ogoare.
Vă puneţi pălăriile de paie
Şi-n horă prindeţi nimfele bălaie.

(Intră un grup de cosaşi, îmbrăcaţi în straie de sărbătoare. Se alătură nimfelor într-un dans plin de graţie, spre sfârşitul căruia Prospero tresare deodată şi începe să vorbească. Se aude apoi un zgomot ciudat, învălmăşit, iar dansatorii ies cu vizibilă părere de rău.)

PROSPERO

(aparte)
Uitasem de mârşava uneltire
Urzită împotriva vieţii mele
De Caliban şi aliaţii lui.
Se-apropie momentul.
(Către duhuri)
Foarte bine! Şi-acum, plecaţi. Ajunge.
FERDINAND
Tatăl tău
E mistuit de-o patimă ciudată.
MIRANDA
N-a fost nicicând atât de mânios.
PROSPERO
Pari tulburat, băiete, şi speriat:
Fii vesel. Doar petrecerea-i sfârşită,
Actorii, cum ţi-am spus, au fost doar duhuri
Şi toate s-au topit acum în aer:
Aidoma acestei năluciri,
Palatele şi turnurile-nalte,
Şi templele, şi însuşi globu-acesta
Cu tot ce-i viu pe el — se vor topi
Făr-a lăsa vreo urmă, ca şi-această
Părelnică serbare: viaţa noastră
E din plămada viselor făcută,
Şi somnul o-mpresoară... Domnul meu,
Sunt tulburat, îmi iartă slăbiciunea —
Bătrâna-mi minte-i răvăşită-acum.
De beteşugu-acesta să nu-ţi pese.
Retrage-te-n chilia mea, de vrei,
Şi te-odihneşte. Voi umbla puţin,
Să-mi liniştesc înfierbântata minte.
PERDINAND şi MIRANDA
Noi îţi dorim să-ţi dobândeşti iar pacea.
(Ies amândoi.)
PROSPERO
Să-mi vii ca gândul!
Haide, Ariel! De tine-i vorba.
(Apare Ariel.) ARIEL
Cu-al tău gând sunt una.
Ce porunceşti?

PROSPERO
E vremea să fim gata
A-l întâlni pe Caliban.
ARIEL
Stăpâne,
Când am jucat în rolul blândei Ceres[20],
Am vrut să-ţi spun, dar m-am temut apoi
Să nu te superi.
PROSPERO
Unde i-ai lăsat
Pe ticăloşi?
ARIEL
Ti-am spus: erau beţi turtă
Şi bătăioşi, încât loveau văzduhul
Că le-adia pe-obraji — şi chiar pământul
Că le-atingea picioarele. Şi totuşi
Erau mereu cu gândul la complot.
Când am izbit în tamburină-o dată,
Ca nişte cai urechile-şi ciuliră,
Holbară ochii şi adulmecară,
Cu nările umflate, melodia.
Atât de mult le-am fermecat auzul,
Că m-au urmat, ca mânjii glasul iepei,
Prin spinării, ce i-au împuns amarnic.
La urmă, i-am lăsat în smârcul verde
Din dosul grotei; până la bărbie-s
Vârâţi în smârcul mai duhlit ca ei.
PROSPERO
Bine-ai făcut. Făptura nevăzută
Păstrează-ţi-o: mai am de ea nevoie.
Adu-mi aici zorzoanele din casă
— Momeală pentru hoţi.
ARIEL
Mă duc, mă duc.
PROSPERO
Un diavol înnăscut, de-a cărui fire
Învăţul nu se prinde, în zadar
M-am străduit să-l schimb: cu anii, trupul
I-e şi mai hâd, iar sufletul mai putred...
Îi schingiuiesc pe toţi, până la sânge!

(Reapare Ariel, încărcat cu veşminte strălucitoare etc.)

Atârnă-le pe o ramură de tei.

(Ariel le atârnă. Prospero şi Ariel rămân nevăzuţi.

Intră Caliban, Stephano şi Trinculo, uzi leoarcă.)

CALIBAN

Călcaţi tiptil, să n-audă sobolul
Un pas măcar. Aici i-e vizuina.

STEPHANO

Ascultă, pocitanie, zâna ta, de care ziceai că-i cumsecade, şi-a cam bătut joc de noi.

TRINCULO

Mă căpcăune, tot trupul îmi miroase a pişălău de cal, drept care nasul s-a supărat foc.

STEPHANO

La fel şi-al meu... Auzi, căpcăune? Dacă mă-n-furii pe tine, să ştii că...

(Scoate cuţitul.)

TRINCULO

S-a zis cu tine, căpcăune.

CALIBAN *(umil)*

Stăpâne, ai încredere în mine,
Fii răbdător: răsplata te va face
Să uiţi de neplăceri... Vorbiţi în şoaptă:
E linişte ca-n miezul nopţii încă...

TRINCULO

Măcar de nu ne-am fi pierdut clondirele în smârc...

STEPHANO

Da, căpcăune, asta nu-i doar o ruşine, ci şi o pierdere fără seamăn.

TRINCULO

Mă doare mai mult decât că m-am udat. Şi mai zici, căpcăune, că-i o zână cumsecade!

STEPHANO

Mă duc să-mi scot şipul din baltă, chiar de-ar fi să mă vâr până peste urechi în noroi.

CALIBAN

Stai liniştit măria ta...
(Se târăşte până la gura peşterii.)
Aici
E gura peşterii... Pătrunzi tiptil
Şi săvârşesti acea nelegiuire
Prin care-ajungi al insulei stăpân,
Iar eu, pe veci, o prea plecată slugă.
STEPHANO
Bate laba. Încep să nutresc gânduri sângeroase.
TRINCULO
(trăgând cu ochiul la veşmintele atârnate)
O, rege Stephano! Alteţă! Mărite domn Stephano *(apucă o haină)* uite ce garderobă te-aşteaptă!
CALIBAN
Nebunule, sunt nişte zdrenţe doar!
TRINCULO
Da de unde, căpcăune! *(îmbrăcând haina.)* Ştim noi ce-i o zdreanţă. O, rege Stephano! *(începe să ţopăie.)*
STEPHANO
Scoate haina de pe tine, Trinculo. Vezi pumnul ăsta? Dă-o-ncoace, c-o vreau eu.
TRINCULO
O vei avea măria ta.
(Şi-o scoate cu părere de rău.)
CALIBAN
Rămâne-ţi-ar în gât! Ce ţi-a venit,
Nebunule, de ţi-au căzut cu tronc
Aceste boarfe? Lasă-le! Întâi
Să-l omorâm, căci dacă se trezeşte
E vai de noi, ne tăbăceşte pielea.
STEPHANO
Ţine-ţi gura, căpcăune. Nene teiule, nu cumva jiletca asta-i a mea? *(O îmbracă.)* Acu' jiletca-i sub tei, pe umerii mei, şi-o să-mi ţină de cald tot anul.
TRINCULO
(dârdâind)
Da, zău, măria ta, furăm cu toptanul[21]!

STEPHANO

Bunăăă! Ţine-o haină pentru gluma asta: sub domnia mea, oamenii de duh vor fi răsplătiţi cum se cuvine. „Furăm cu toptanul" — da, bine zis. Mai na o haină.

TRINCULO

Căpcăune, pune-ţi puţin clei pe deşte şi ia ţoalele care au mai rămas.

CALIBAN

Nu mă ating de ele. Pierdem vremea
Şi-o să ne pomenim schimbaţi în gâşte
Sau chiar în cimpanzei cu fruntea strâmtă.

STEPHANO

Căpcăune, pune mâna şi ajută-ne să cărăm boarfele astea până la polobocul meu de vin, altminteri te dau afară din împărăţie. Hai, ţine asta.

TRINCULO

Şi asta.

STEPHANO

Da, şi asta. *(îl încarcă.)*

(Se aud chiote de vânătoare. Apar o dumedenie de duhuri cu chip de câine şi încep să-i fugărească. Prospero şi Ariel le asmut.)

PROSPERO

Hai tu, Duh al munţilor!

ARIEL

Şo pe ei, Argint Viu!

PROSPERO

Hai, Furie! Uite colo, Tiran! Şo pe ei!

(Caliban, Stephano şi Trinculo sunt alungaţi din scenă.)

Poruncă spiriduşilor le dau
Să-i facă zob, să-i macine-n dureri;
De-atâtea vânătăi câte-au să aibă,
Să fie mai tărcaţi decât un tigru.

ARIEL

Auzi-i cum răcnesc.

PROSPERO

Să-i fugărească
Amarnic. — Da, acum îi am în mână

Pe toţi vrăjmaşii mei. Strădania mea
Se va sfârşi curând, iar tu putea-vei
Zburda în libertate, încă-un pic
Slujeşte-mă şi-al tău va fi văzduhul.
(Iese.)

ACTUL V

SCENA l

În faţa peşterii lui Prospero. Acesta apare în veşmintele sale vrăjitoreşti, însoţit de Ariel.

PROSPERO
Se împlineşte tot ce-am pus la cale.
Am vrăji de soi şi duhuri ce m-ascultă,
Iar vremea-şi mină carul înainte.
Ce oră e?
ARIEL
E şase şi spuneai
Că munca noastră va-nceta la şase.
PROSPERO
Am spus aşa, când am stârnit furtuna...
Dar regele şi soţii lui ce fac, Ia spune-mi?
ARIEL
Sunt închişi ca mai 'nainte
— Cum i-ai văzut — în acel crâng de tei
Ce-ţi apără chilia de furtuni.
Nu ies de-acolo, de nu-i slobozeşti.
Toţi trei: monarhul, frate-său, precum
Şi fratele matale, aiurează,
Iar ceilalţi îi deplâng, nenorociţi,
Îndeosebi cel căruia îi zici
„Bătrânul şi cinstitul lord Gonzalo":
Pe barba lui curg lacrimile-întocmai
Ca ploaia-n streşini... Vraja ta i-a prins
Atât de zdravăn, că, de i-ai vedea,
La inimă te-ai înmuia.
PROSPERO
Crezi, oare?

ARIEL
Eu, de-aş fi om, m-aş înmuia.
PROSPERO
Şi eu...
Dacă pe tine, care eşti doar duh,
Te-nduioşează starea lor, pe mine,
Care li-s semen şi-am aceleaşi patimi,
Cum ar putea să nu mă mişte-adânc?
Deşi ticăloşia lor mă-nfurie,
Chem Cugetul, mai darnic, împotriva
Mâniei: în virtute stă nobleţea,
Nu-n răzbunare. Mă opresc aici:
Mă mulţumesc cu pocăinţa lor.
Hai, dă-Ie drumul, Ariel. Voi rupe
Aceste vrăji, să-şi vină iar în fire
Pentru-a putea redeveni ei înşişi.
ARIEL
Stăpâne, ţi-i aduc numaidecât.
(Dispare.)
PROSPERO
(Descrie un cerc magic cu toiagul.)
Voi, iazme ale apei şi pădurii,
Şi voi, ce fără urme pe nisip
Fugiţi după Neptun, când scade marea,
Şi-l ocoliţi, când creşte iar. Voi, duhuri
Ce în lumina lunii semănaţi
O iarbă creaţă, nu de oi păscută —
Şi voi, ce-n miez de noapte împliniţi
Ciupercile — precum şi voi, ce râdeţi
Când sună ceasul stingerii, — prin voi,
Oricât de slabe-aţi fi, am fost în stare
Să scad lumina soarelui de-amiază,
Să slobozesc năprasnicele vânturi
Şi să încaier bolţile cu marea.
Am dat pe mâna tunetului focul;
Lui Jupiter, cu propriul său trăsnet
I-am despicat stejarul. Zguduind
Din temelii înaltul promontoriu,
Am smuls din rădăcină pini şi cedri.
Tot eu am dat mormintelor poruncă

Să se deschidă şi trezindu-şi morţii
Să-i lase-n lume... De magia-mi cruntă
Mă lepăd, iată. Vreau să mai stârnesc
O muzică divină, ca să-i facă
Să-mi înţeleagă gândul.
(Ridicând toiagul.)
După-aceea
Îmi frâng toiagul şi-l îngrop în ţărnă,
Iar cartea am s-o zvârl într-un adânc
Necercetat de nimeni, niciodată.

(Se aude o muzică solemnă. Reapare Ariel, urmat de Alonso, care dă din mâini ca un nebun, şi de Gonzalo. Apoi intră în scenă Sebastian şi Antonio, cu gesturi asemănătoare, urmaţi de Adrian şi Francisco. Toţi intră în cercul desenat de Prospero şi rămân ca vrăjiţi. Văzându-i astfel, Prospero vorbeşte.)

PROSPERO
(lui Alonso)
Un cânt solemn e leacul cel mai bun
Al unei minţi bolnave. Linişteşte-ţi
Înfierbântatul cap, lipsit de cuget.
Rămâi în cerc, eşti ţintuit de-o vrajă...
Cinstite domn Gonzalo, ochii mei
Văzându-i pe ai tăi se-nlăcrămează...
Se risipeşte vraja şi, precum
În noapte se strecoară zorii limpezi
Şi bezna o topesc, la fel încep
Şi ei să-alunge ceaţa neştiinţei
Ce le învăluise judecata...
O, vrednice Gonzalo, credincios
Aceluia pe care îl slujeşti,
Tu m-ai salvat, cu vorba şi cu fapta,
Credinţa eu din plin ţi-oi răsplăti-o...
Alonso, tu ai fost prea crud cu mine
Şi fiica mea, de fratele tău pus —
Îţi ispăşeşti azi vina, Sebastiane...
Pe tine, frate-al meu, hrănit cu-ambiţii
Ce ţi-au stârpit în suflet omenia,
Încât ai încercat, cu Sebastian

— Ce-i şi mai chinuit de remuşcări —
Pe rege să-l omori, te iert acum,
Oricât ai fi de vitreg... Judecata
Să li se limpezească a-nceput:
Se-apropie ca valurile mării
De ţărmu-ntunecat al minţii lor...
Toţi mă privesc, dar nu mă recunosc.
Hei, Ariel, din peşteră adu-mi
Coroana şi topazul.
(Ariel zboară spre peşteră.)
Lepăd masca
Şi mă arăt aşa cum în Milano
Am fost cândva. Hai, duhule, grăbeşte,
Îţi voi reda îndată libertatea.
(Ariel se întoarce, cântând, şi-l ajută pe Prospero să se-mbrace.)
ARIEL
Zbor cu-albinele sprinţare
Şi m-ascund în câte-o floare
Când vreo buhă dă chemare.
După vară zbor, călare
Pe-a liliecilor spinare.
Fericit şi vesel o să fiu,
Sub o floare de pe-un ram mlădiu.
PROSPERO
O, cât îmi vei lipsi, drag Ariel!
Dar vei fi slobod. Da, aşa, aşa...
(Ariel îl ajută să se îmbrace.)
Şi-acum, pân' la corabia regeasca
Să-mi zbori, sol nevăzut, îi vei găsi
Pe mateloţi pe punte, adormiţi.
Sunt treji doar căpitanul şi cu şeful
De echipaj: adu-mi-i de îndată.
ARIEL
Sorbind văzduhul, fi-voi înapoi
Pân' să apuce inima să-ţi bată
De două ori.
(Dispare.)
GONZALO
Acesta e tărâmul suferinţei,

Al spaimei şi-al minunilor. O, Doamne,
Ajută-ne de-aicea să scăpăm!
PROSPERO
Priveşte, rege, ai în faţa ta
Pe Prospero, nedreptăţitul duce
Al mândrului Milan. Şi ca dovadă
Că-i viu acela care îţi vorbeşte,
Te-mbrăţişez şi îţi urez şi ţie
Şi celorlalţi, un cald: „Bine-aţi venit!"
ALONSO
Nu ştiu de eşti chiar el, sau o nălucă
Din cele ce de-un timp mă amăgesc.
Dar inima îţi bate, văd — eşti viu.
Din clipa când mi-ai apărut în faţă,
Cumplitul zbucium, ce mă adusese
În pragul nebuniei, m-a lăsat.
Presimt c-a fost o stranie poveste
— De s-a sfârşit cumva... Îţi dau-napoi
Ducatul, şi te rog să-mi ierţi greşeala.
Dar cum de-i Prospero aici şi-n viaţă?
PROSPERO
(lui Gonzalo)
Te voi îmbrăţişa întâi pe tine,
Prieten drag — eşti cinstea întrupată.
GONZALO
O fi sau nu aievea? N-am să jur.
PROSPERO
Vă mai aflaţi, pesemne, sub o vrajă
A insulei, de puneţi la-ndoială
Tot ce vedeţi. — Bine-aţi venit, prieteni!
(Aparte, lui Sebastian şi Antonio.)
Cât despre voi, nevrednicii mei domni,
A regelui mânie aş putea,
De-aş vrea, să o abat asupra voastră,
Vădindu-vă trădarea. Dar nu-i vremea
Să spun ce ştiu.
SEBASTIAN
(lui Antonio)
Vorbeşte-n el Satana.
PROSPERO

De fel...
Cât despre tine, om nevrednic
— M-aş pângări dacă ţi-aş spune „frate" —
Îţi iert ticăloşiile, pe toate,
Şi-ţi cer ducatul înapoi, căci ştiu
Că trebuie să-l dai.
ALONSO
De-ntr-adevăr
Eşti Prospero, ne spune-n amănunt
Cum ai scăpat şi cum ne-am întâlnit
Cu tine-aici, când nu sunt nici trei ceasuri
De când am fost zvârliţi pe ţărmu-acesta,
La care Ferdinand, iubitu-mi fiu,
N-a mai ajuns — o, dureros e gândul!
PROSPERO
Îmi pare rău.
ALONSO
E-o pierdere cumplită
N-o poate nici răbdarea lecui.
PROSPERO
Nu cred că ajutorul i-ai cerut.
O pierdere la fel de grea având,
Ea sprijinul mi-a dat şi-s împăcat.
ALONSO
O pierdere la fel de grea?
PROSPERO
La fel
Şi n-am atâtea mijloace s-o-ndur,
Pe cât ai tu: eu fiica mi-am pierdut-o.
ALONSO
O fiică! De-ar fi-n viaţă amândoi,
În Neapole, eu rege şi regină
I-aş face si m-aş duce să mă-ngrop
În fundul mării, unde-mi zace fiul...
Când ai pierdut-o?
PROSPERO
Astăzi, în furtună...
Dar, domnii mei, îmi pare că sunteţi
Aţât de uluiţi, încât nu daţi
Nici ochilor crezare... Ce vă spun

E-adevărat. Cât de năuci aţi fi,
Aflaţi că eu sunt Prospero, acelaşi
Pe care din Milan l-aţi alungat
Şi care-n chip ciudat a nimerit
Pe insula aceasta, ca s-ajungă
Stăpânul ei, iar voi să fiţi zvârliţi
Pe ţărmul ei... Dar mă opresc aici —
E o poveste lungă, n-o poţi spune
La prima întâlnire, nici la masă...
(Arătând spre intrarea peşterii)
Bine-ai venit, măria ta. Această
Chilie mi-e palat. N-am multe slugi,
Iar în afară n-am nici un supus.
Priviţi, vă rog: de vreme ce îmi daţi
Ducatul înapoi, vă răsplătesc
C-un dar la fel de scump, sau cel puţin
Cu o minune care vă va face
La fel de bucuroşi pe cât sunt eu.
(Prospero ridică perdeaua de deasupra intrării. Se vede cum înăuntru Ferdinand şi Miranda joacă şah.)
MIRANDA
Mă-nşeli, iubitul meu.
PERDINAND
Nu, draga mea,
Pentru nimic în lume nu aş face-o.
MIRANDA
Iar mie mi-ar părea că joci frumos
Chiar dac-ai face-o pentru-o-mpărăţie.
ALONSO
De-i vreo nălucă-a insulei, cumva,
Îmi pierd feciorul pentru-a doua oară.
SEBASTIAN
Minunăţie!
PERDINAND
Marea-i milostivă,
Deşi-i atât de crâncenă. Degeaba
Am blestemat-o.
(îngenunchează în f aţa lui Alonso.)
ALONSO

Te binecuvântă
Un tată fericit! Hai, fiul meu,
Ridică-te şi spune-mi ce-i cu tine.
MIRANDA
Minune! Ce de nobile făpturi!
Ce oameni minunaţi! O, lume nouă,
Frumoasă eşti, cu-asemenea făpturi!
PROSPERO
(cu un surâs amar)
E nouă pentru tine...
ALONSO
Cine-i fata?
O poţi cunoaşte doar de vreo trei ceasuri.
O fi zeiţa ce ne-a despărţit
Şi ne-a unit apoi din nou?
FERDINAND
Nu, tată,
E-o muritoare, dar eterna Pronie
Mi-a hărăzit-o: am ales-o când
Nici nu puteam să cer povaţa tatei,
Nici nu credeam că mai am tată. Ea
E fiica ăstui duce de Milan,
De-a cărui faimă auzisem des,
Dar nu-l văzusem, şi care mi-a dat
O nouă viaţă. Prin această fată,
El mi-e al doilea tată.
ALONSO
Pentru ea
La fel voi fi... Dar ce ciudat îmi pare
Să-i cer iertare fiului meu...
FERDINAND
Sire,
Opreşte-te. Trecutul a murit
— Să nu ne-apese cugetul.
GONZALO
Am plâns
În sinea mea, de-aceea n-am vorbit...
Priviţi această tânără pereche,
O, zei, şi o cunună sacră daţi-i.
Căci voi ne-aţi însemnat anume drumul

Ce ne-a adus aici.
ALONSO
Amin, Gonzalo.
GONZALO
Milanul din Milan a fost zvârlit
Ca să domnească-ai săi urmaşi în Neapol?
Daţi bucuriei glas şi-nveşniciţi-o
Cu aur în coloane! Claribel
Plecând la Tunis, îşi găseşte-un soţ
Şi fratele ei, Ferdinand, îşi află
O soaţă, chiar când alţii-l cred pierdut;
Iar Prospero-şi recapătă ducatul
Pe-o insulă pustie. Şi noi toţi
Redevenim noi înşine, de unde
Ne cam pierdusem mintea fiecare.
ALONSO
(către Ferdinand şi Miranda)
Vreau mâinile să mi le daţi. Durerea
Să-i mai apese pe aceia care
Nu vă doresc deplină fericire!
GONZALO
Amin, aşa să fie!
(Reapare Ariel, urmat de Căpitan şi de Şeful de echipaj, buimăciţi).
ARIEL
Uite, sire,
Sunt tot de-ai noştri!
N-aveam eu dreptate
Să spun că ăsta n-o să se înece
Cât timp mai sunt spânzurători pe lume?
(Şefului de echipaj.)
Ascultă, blestematule, nu-njuri
Şi pe uscat, cum înjurai pe bord?
Aici nu mai ai glas? Ce veşti ne-aduci?
ŞEFUL
Întâi de toate, vestea cea mai bună:
Că-i teafăr regele şi-a lui suită.
A doua veste bună e că nava,
În urmă cu trei ceasuri sfărâmată,
E-ntreagă-acum şi gata de plutire,

Ca-n ziua când pe mare am purces.
ARIEL
(la urechea lui Prospero)
Stăpâne, toate-acestea le-am făcut
De când ne-am despărţit.
PROSPERO
O, harnic duh!
ALONSO
Sunt întâmplări cu totul nefireşti,
Din ce în ce mai stranii. — Să ne spui
Cum ai ajuns aici?
ŞEFUL
De-aş şti că-s treaz
De-a binelea, m-aş strădui să-ţi spun...
Dormeam buştean, îngrămădiţi pe punte
— N-aş şti să spun de când şi cum anume
Când, fără veste, ne-a trezit o larmă
De urlete, un zăngănit de lanţuri
Şi alte zvonuri înfricoşătoare.
Ne-am pomenit toţi slobozi, iar în faţă
Corabia sta — teafără şi mândră.
Văzând-o, căpitanul a-nceput
Să ţopăie, dar într-o clipă-am fost
Luaţi pe sus şi-aduşi aici, ca-n vis.
ARIEL
(la urechea lui Prospero) Lucrat-am bine?
PROSPERO
Straşnic! Vei fi slobod.
ALONSO
E-un labirint de întâmplări ciudate,
Cum nu a cunoscut vreodată omul.
Puteri deasupra Firii sunt la mijloc
— Ne poate lămuri doar vreun oracol.
PROSPERO
Nu-ţi frământa degeaba mintea, sire,
Cu-aceste ciudăţenii, în curând
Voi lămuri eu însumi, pe-ndelete,
Aceste întâmplări, ce-au să vă pară
Fireşti atunci. Fiţi veseli deocamdată —
Şi bune să vă pară toate cele.

(Lui Ariel.) Apropie-te, duhule. Dă-i drumul
Lui Caliban şi celorlalţi. Dezleagă-i
De vrajă. *(Ariel pleacă.)*
Cum te simţi, măria ta?
Suitei tale îi lipsesc, îmi pare,
Vreo câţiva inşi, de care ai uitat.
(Reapare Ariel, împingându-i din urmă pe Caliban, Stephano şi Trinculo, îmbrăcaţi în straiele furate.)

STEPHANO

Fiecare să aibă grijă de ceilalţi, nu de sine însuşi! Fiindcă-n viaţă totu-i să ai noroc. Coragio, căpcăune, coragio!

TRINCULO

Dacă iscoadele pe care le port sub frunte spun adevărul, atunci am în faţa mea o privelişte grozavă.

CALIBAN

O, Setebos, ce duhuri minunate!
Şi cât e de frumos stăpânul meu!
Mă tem că mă va pedepsi.

SEBASTIAN

Ha, ha!
Antonio, ce-s ăştia? De vânzare-s?

ANTONIO

Eu cred că da, căci unul dintre ei
E-un peşte numa' bun de dus la piaţă.

PROSPERO

De vreţi să ştiţi ce fel de oameni sunt,
Priviţi-le însemnele. Pocitul
— A cărui mamă-a fost o vrăjitoare
Ce-avea puterea de-a supune luna
Şi valurile mării — monstrul ăsta
Şi ceilalţi doi tâlhari, m-au jefuit
Şi-au pus la cale viaţa să-mi răpească.
Cei doi vă aparţin, îi recunoaşteţi.
Dar stârpitura asta, făt al beznei, îmi aparţine.

CALIBAN

O să mă împungă
Pân-am să mor!

ALONSO
Acesta nu-i Stephano,
Beţivul meu chelar?
SEBASTIAN
E beat şi-acum — De unde-o fi făcut el rost de vin?
ALONSO
Şi Trinculo-i beat mort; dar unde oare
Or fi găsit atâta băutură?
Cum de-ai ajuns să fii aşa murat?
TRINCULO
Păi, de când v-am pierdut din vedere, tot într-o murătură o duc şi tare mă tem că mi-a intrat în oase. Dar nu face nimic, n-au să se mai lipească muştele de mine!
(Stephano geme.)
SEBASTIAN
Stephano, ce-i cu tine?
STEPHANO
Nu m-atinge!
Eu nu mai sunt Stephano, ci un junghi în coaste.
PROSPERO
Voiai s-ajungi al insulei monarh,
Pramatie?
STEPHANO
Aş fi fost un rege tare bolnav.
ALONSO
(arătând spre Caliban)
N-am pomenit făptură mai ciudată.
PROSPERO
I-e sufletul la fel de hâd ca trupul.
— În peşteră te du cu ceilalţi doi,
Şi fă curat, de vrei să fii iertat.
CALIBAN
Da, da, mă duc. Şi o să fiu cuminte
Şi n-o să mai crâcnesc. Ce dobitoc
Am fost că l-am luat pe beţivan
Drept Dumnezeu şi lui m-am închinat!
PROSPERO

Hai, cară-te!
ALONSO
Căraţi-vă şi voi
— Dar straiele să le lăsaţi acolo
De unde le-aţi luat.
SEBASTIAN
Sau fur-luat.
(Caliban, Stephano şi Trinculo ies.)
PROSPERO
Pofteşte, sire, cu a ta suită,
În peştera-mi săracă: veţi rămâne
Acolo-n astă noapte, ce va trece
Mai repede, căci vă voi depăna
Povestea vieţii mele, mai cu seamă
Tot ce s-a întâmplat de când venit-am
Pe insulă. Iar mâine dimineaţă
Vom merge împreună la corabie
Şi vom porni spre Neapol, unde sper
Să fiu de faţă la frumoasa nuntă
A tinerei perechi. Mă voi retrage
Pe urmă în Milanul meu, să cuget
La moarte-ndeosebi.
ALONSO
Aş vrea s-ascult
Povestea vieţii tale: mi-o închipui
Ciudată foarte.
PROSPERO
Vă voi spune-o toată
Şi vă făgăduiesc o mare calmă
Şi-un vânt prielnic, pentru a ajunge
Din urmă cât mai grabnic flota voastră...
Atâta îţi mai cer, drag Ariel —
Şi-apoi eşti liber la stihia ta
Să te întorci. Adio!
(Către ceilalţi.)
Mă urmaţii
(Intră cu toţii în peşteră, în timp ce se lasă cortina.)

EPILOG
rostit de
PROSPERO

Vrăjile-mi s-au risipit,
Sunt un om obişnuit.
Pot aici să fiu închis,
Sau la Neapole trimis.
Dar având iar un ducat,
N-aş dori să fiu lăsat
Pe-astă insulă pustie.
Cum veţi vrea, aşa să fie!
Cu-ale voastre mâini, puteţi
Să mă sloboziţi, de vreţi.
Umfle-mi pânzele suflarea
Voastră, binefăcătoarea.
Altfel, ţelul de-a vă place,
Pulbere şi praf se face.
Fără duhuri şi minuni,
M-aş sfârşi, de-n rugăciuni
— Care spală-orice păcat —
N-aş cere să fiu iertat.
Cum şi voi aţi vrea să fiţi,
Rogu-vă: mă sloboziţi!

{1} Gonzalo făcea parte din sfatul regelui, a cărui menire era să stingă vrajba şi să „facă pace"

{2} Aluzie la soarta piraţilor, care erau legaţi în lanţuri pe ţărm, pe o scară de piatră, şi lăsaţi aşa până ce trei rânduri de valuri se spărgeau de trupurile lor.

{3} Vers lăsat In suspensie în original

{4} Vers lăsat în suspensie in original

{5} Aluzie la naufragiul unei corăbii care transporta colonişti în America şi care s-a scufundat în apropiere de insulele Bermude, la 29 iulie 1609.

{6} Shakespeare precizează: vântul de sud-vest, un vânt aducător de molime.

{7} Zeitate păgână a patagonezilor, menţionată într-o carte de călătorii apărută în 1577: *History of Travel* de Eden.

{8} Fiul ducelui e pomenit o singură dată, dar e probabil că într-o versiune anterioară Shakespeare îi dăduse un rol mai mare.

{9} Joc de cuvinte: Adrian, folosind un limbaj preţios, spune „clemenţă" în loc de climă. Antonio se referă la un nume de fată, obişnuit în familiile puritane.

{10} Aluzie la Amphion, fiul Iul Jupiter şi al Antiopei, căruia Apollo i-a dăruit o harpă, cu care a înălţat zidurile Tebei.

{11} Joc de cuvinte: *„foul weather"* —vreme rea — şi *„fowl weather"* —vreme păsărească — aluzie, probabil, la pieptănătura bătrânului sfetnic, numit şi „cocoş".

{12} E vorba, din nou, de Gonzalo

{13} Aluzie la un proverb: „Ca să stai cu diavolul la masă, îţi trebuie o lingură mare".

{14} Ca şi în alte părţi, textul shakespearean e neclar. Asupra termenului folosit aici — *„sea-mells"* — există controverse. Am adoptat interpretarea dată de ediţia Cambridge.

{15} Cel mai controversat vers din *Furtuna.* În folio-ul original e scris astfel: *„Most busie lest when I doe it".* În ediţiile ulterioare versul a fost corectat, devenind: *„Most busy, least when I do it",* cu sensul: „Deşi fac munca cea mai grea, n-o simt".

{16} Comentatorul ediţiei Cambridge e de părere că întreagă această replică îi aparţine lui Antonio, nu bătrânului Gonzalo.

{17} În original *„virgin-knot"* — centură de castitate

{18} În original: *„ardour of my liver"* — arşiţa ficatului — ficatul fiind socotit sediul pasiunilor.

{19} În primul folio (din 1623) această replică e atribuită lui Prospero. Editorul Aldis Wright a emis pentru prima oară în 1866 ipoteza că replica e a Mîrandei.

{20} Din pricina lipsei de actori a „trupei regelui", Ariel juca şi rolul zeiţei Ceres.

{21} În original joc de cuvinte intraductibil; pornind de la *„line",* vechi cuvânt echivalent cu *linie* (tei) Shakespeare ajunge la *„under the line"* (cu sens de „la ecuator"). Trinculo face un calambur: *„we steal by line and line",* expresie însemnând: cu metrul, exact.

Table of Contents

Title page 2
William Shakespeare 2
Furtuna 2
ACTUL I 2
MIRANDA 7
PROSPERO 15
PROSPERO 23
GONZALO 27
ALONSO 29
ALONSO 30
ANTONIO 35
CALIBAN 45
STEPHANO 54
ALONSO 75
GONZALO 78
ALONSO 80